

UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP

Bergen, 11.02.2011

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 17. februar 2011 kl. 13.15** rom 415, Sydneplassen 12/13.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
  - a. FU-møte 21.01.11
  - b. UUI-møte 17.01.11
  - c. UUI-møte 07.02.11
- IV Orienteringssaker
  - a. Informasjon fra instituttlederen
  - b. Fakultetsstyresaker
  - c. Veiledende retningslinjer for ph.d.-grader - høringsuttalelse
  - d. Regnskap 2010, budsjett 2011 – status
- Sak 04/11 Forskningsmelding
- Sak 05/11 Forskerutdanningsmelding
- Sak 06/11 Breddekrav i bachelorgraden - høringsuttalelse
- Sak 07/11 Forslag om tilsetting av stipendiater i fire år – høringsuttalelse
- Sak 08/11 Handlingsplan for internasjonalisering - høringsuttalelse

Eventuelt

Sakspapir til sakene 04/11, 05/11 og 06/11 ettersendes mandag. Øvrige sakspapir følger vedlagt.

Christhard Hoffmann

Britt Kristin Holsen

INSTITUTTRÅDSMØTE 17.02.11

SAKSPAPIRER

Det humanistiske fakultet

Referanse

2010/13748-CHH

Dato

07.02.2011

Høring - veiledende retningslinjer for ph.d.-graden

Vi viser til brev fra fakultetet av 27.01 d.å. angående ovennevnte høringssak, med forslag til endring av retningslinjene som skal erstatte UHRs veiledende forskrift for PhD-utdanningen fra 2004. De skal bl.a. danne grunnlag for revisjon av UHRs maler for avtale ved opptak til den organiserte doktorgradsutdanningen, noe som også vil legge føringer for en planlagt revisjon av UiBs PhD-reglement.

AHKR har sett nærmere på de forslåtte endringene og har særlig rettet oppmerksomheten rundt § 5.5, §7.1 og § 15.2.

§ 5.5 som gjelder tvungen avslutning før avtalt tid, innebærer en betydelig skjerpelse i forhold til nåværende retningslinjer. AHKR er enig i at brudd på forskningsetiske retningslinjer som gjelder fagområdet, herunder fusk, vil gi grunnlag for en terminering. De øvrige punkter finner vi vanskelige å håndtere i praksis, og vil kunne legge et unødige press på kandidaten som en vanskelig kan være tjent med. Erfaringsmessig er det vanskelig å måle hvor langt en kandidat er kommet i arbeidet, fordi fremdrift i selve skriveprosessen ikke alltid samsvarer med hvor langt kandidaten egentlig har nådd i arbeidet. Noen skriver og arbeider med data parallelt, mens andre kan ha en kortere og intensiv skriveprosess i slutten av perioden. Hvordan dette arter seg i praksis, varierer ikke bare fra person til person, men også faglig. Datainnsamling, feltarbeid osv. som kan gi uforutsette problemer som vil kunne føre til endringer av forskningsopplegget. Det bør også vurderes om denne bestemmelsen kommer i konflikt med Arbeidsmiljøloven.

§ 7 gjelder veiledning. AHKR er enig i den overordnede formulering at arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning og at institusjonen og veiledere sammen skal sikre at PhD-kandidaten deltar i et aktivt forskningsmiljø. Når det gjelder §7.1, der det heter at kandidaten som hovedregel skal ha to veiledere, hvor én oppnevnes som hovedveileder, er vi derimot uenig i skal inngå som en fast norm. Dette vil passe for mange

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

fagmiljøer, men ikke alle. I humaniora har det vært vanlig med én veileder, som har spesialkompetanse innen fagfeltet. I fag som dekker stor faglig bredde er det ofte vanskelig å finne flere relevante veiledere. Det vil også kreve større arbeidsbelastning i alt sterkt pressede miljøer. Ved AHKR er det i dag mer enn 30 aktive hovedveiledere for instituttets ca. 50 doktorgradskandidater. Bare noen av disse har biveiledere, og da gjerne når det kreves supplerende fagkompetanse. Utvidet veiledningskrav vil by på ressursmessige problemer. I tillegg blir jo kandidatene også trukket inn i instituttets forskningsgrupper, hvor de kan legge fram foreløpige arbeider for diskusjon og kommentering. Vi mener derfor at dette punktet må modifiseres der det tas hensyn til fagmiljøenes egenart.

Vi stiller også spørsmål ved kravet om at for å bli hovedveileder må en ha tidligere erfaring som veileder av PhD-kandidater. Vi mener at det er tilstrekkelig med solid veiledererfaring fra masternivå.

§ 15.2. gjelder omarbeiding av innlevert avhandling. Dette punktet innebærer både en klargjøring og innskjerping av gjeldende regler, der bare mindre omarbeiding danner grunnlag for ny innlevering og denne anbefalingen gis før endelig innstilling. Fristen er satt til 6 måneder, og komiteens frist utsettes ytterligere. Dersom dyptgående endringer er nødvendige, skal komiteene underkjenne avhandlingen. De øvrige punktene i forslaget utgjør mer detaljer.

AHKR ser behovet for mer presis beskrivelse av prosedyrer, men er i tvil om de ikke er for strenge. Praksis har vist at refuserte arbeider kan bli meget gode avhandlinger når de er blitt rettet opp. At samme komité skal vurdere samme opprettede avhandling, kan være en fordel, men også ulempe. Det gjelder tilfeller der kandidat og komité har ulike syn, som kan være åpen for ulike vurderinger.

AHKR ber derfor at de nevnte paragrafene i de foreslåtte retningslinjene blir modifisert.

Med vennlig hilsen

Christhard Hoffmann
Instituttleder

Ingvild Øye
forskningskoordinator

(Sett inn ledernavn)

(Sett inn tittel)

professor

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Griegakademiet - Institutt for musikk
Senter for middelalderstudier
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for fremmedspråk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Senter for vitenskapsteori
Stip-HF

Referanse

2010/13748-UNU

Dato

27.01.2011

Høring - veiledende retningslinjer for ph.d.-graden

Fakultetet har fått på høring utkast til veiledende retningslinjer for ph.d.-utdanningen, utarbeidet av UHRs forskningsutvalg (jf. sakens dokument 1 med vedlegg).

Retningslinjene skal erstatte UHRs veiledende forskrift for ph.d.-utdanningen fra 2004 og vil blant annet danne grunnlag for revisjon av UHRs maler for avtale ved opptak til organisert doktorgradsutdanning. Retningslinjene vil også legge føringer for en planlagt revisjon av UiBs ph.d.-reglement.

Vi ber om eventuelle kommentarer til utkastet **innen 07.02.11**.

Sonja Irene Dyrkorn
ass. fakultetsdirektør

Unni Karin Utvik
rådgiver

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Unni Karin Utvik
55582060

UHRs anbefalte retningslinjer for graden philosophiae doctor (ph.d.)

Vedtatt av Universitets- og høgskolerådets styre den...

DEL I INNLEDENDE BESTEMMELSER

§ 1 Retningslinjenes virkeområde

Disse anbefalte retningslinjene gjelder all utdanning som fører frem til graden philosophiae doctor (ph.d.). Retningslinjene anbefaler regler om opptak til, gjennomføring og avslutning av ph.d.-utdanningen, herunder fellesgrader og cotutelle.

For andre bestemmelser som regulerer forhold knyttet til ph.d.-graden, vises det til Lov om universiteter og høgskoler (2005), Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning, Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent (2006) og spesialistkandidat (2010). Forskrift om grader og beskyttede titler (2005) og NOKUTs forskrifter om standarder og kriterier for akkreditering og kvalitetsutvikling i UH-sektoren og European Charter for Researchers & Code of Conduct for the Recruitment of Researchers (2005).

§ 2 Omfang, innhold og målsetting for ph.d.-utdanningen

Ph.d.-utdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet av internasjonal standard og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt og analytisk tenkning, i samsvar med god vitenskapelig skikk og forskningsetiske standarder.

Ph.d.-utdanningen skal gi kandidaten kunnskap, ferdigheter og kompetanse i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Ph.d.-utdanningen er normert til tre (3) års fulltidsstudier og inkluderer en opplæringsdel av minimum 30 studiepoengs omfang. Ph.d.-utdanningens organisering fastsettes i institusjonens forskrifter.

Ph.d.-utdanningens viktigste komponent er et selvstendig forskningsarbeid som gjennomføres i aktivt samarbeid med veiledere og andre forskere.

Ph.d.-graden tildeles på grunnlag av:

- Godkjent vitenskapelig avhandling
- Godkjent gjennomføring av kursdelen, evt. annen godkjent faglig skolering eller kompetanse
- Godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- Godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

§ 3 Ansvar for ph.d.-utdanningen

Institusjonens styre har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen.

§ 4 Kvalitetssikring

Ph.d.-utdanningen omfattes av institusjonens kvalitetssystem.

DEL II OPPTAK

§ 5 Opptak

§ 5.1 Vilkår for opptak

For opptak til ph.d.-utdanningen må søkeren normalt ha en femårig mastergrad. Institusjonen kan etter særskilt vurdering godkjenne annen likeverdig utdanning som grunnlag for opptak. Institusjonen kan stille ytterligere krav til kvalifikasjoner etter kriterier som er åpent tilgjengelig og i tråd med institusjonens rekrutteringspolitikk og faglige profil.

Søknaden skal inneholde:

- Dokumentasjon for den utdanning som skal ligge til grunn for opptaket
- Prosjektbeskrivelse som omfatter:
  - o faglig redegjørelse for prosjektet
  - o fremdrift
  - o finansiering
  - o dokumentasjon av spesielle behov for faglige og materielle ressurser
  - o eventuelle planer for opphold ved annen institusjon
  - o faglig formidling
  - o opplysninger om eventuelle immaterialrettslige restriksjoner for å beskytte andres rettigheter
- Plan for opplæringsdelen
- Forslag på minst én veileder, samt angivelse av tilknytning til aktivt forskningsmiljø
- Redegjørelse for eventuelle rettslige og etiske problemstillinger som prosjektet reiser og hvordan disse kan avklares. Det skal fremgå av søknaden om prosjektet er avhengig av tillatelse fra forskningsetiske komiteer eller andre myndigheter eller fra private (informanter, pasienter, foreldre etc.). Slike tillatelser bør om mulig være innhentet og legges ved søknaden.

Institusjonen fastsetter søknadsskjema og kan fastsette krav til ytterligere dokumentasjon.

Prosjektbeskrivelse skal utarbeides i samarbeid med hovedveileder og gjøre rede for tema, problemstillinger samt valg av teori og metode.

Institusjonen kan fastsette krav om residensplikt.

Det skal normalt søkes om opptak til ph.d.-utdanning innen tre (3) måneder etter oppstart av det forskningsprosjektet som skal lede frem til ph.d.-graden. Dersom det gjenstår mindre enn ett (1) års fulltidsarbeid med forskningsprosjektet ved søknadstidspunkt, skal søkeren avvises, jf. § 5.3.

§ 5.2 Infrastruktur

Kandidaten skal ha til disposisjon nødvendig infrastruktur for gjennomføring av forskningsprosjektet. Avgjørelsen av hva som anses som nødvendig infrastruktur for gjennomføring, tas av institusjonen. For kandidater med ekstern finansiering eller arbeidsplass inngås det avtale mellom institusjon og ekstern part i forbindelse med det enkelte forskningsprosjekt. Slik avtale skal som hovedregel foreligge på det tidspunkt opptaksvedtaket for den aktuelle kandidaten fattes, eller umiddelbart etterpå.

§ 5.3 Opptaksvedtak

Vedtaket om opptak baseres på en samlet vurdering av søknaden. Institusjonen kan fastsette kriterier for rangering mellom kvalifiserte søkere når antallet søkere overstiger opptakskapasiteten.

I vedtaket skal minst én veileder oppnevnes, ansvaret for løsning av andre behov som er skissert i søknaden plasseres og avtaleperioden fastsettes med startdato og sluttdato. Startdato settes lik startdato for finansiering. Eventuell forlengelse av avtaleperioden må relateres til rettighet som arbeidstaker eller avklares spesielt i forhold til kandidatens finansieringsgrunnlag.

Opptak skal nektes om:

- avtaler med ekstern tredjepart er til hinder for offentliggjøring og offentlig forsvar av avhandlingen
- de immaterialrettslige avtaler som er inngått er så urimelige at institusjonen ikke bør medvirke i prosjektet
- søkeren ikke vil kunne oppfylle kravet om at minimum ett år av prosjektet skal gjennomføres etter at vedkommende er tatt opp til ph.d.-utdanningen, jf. § 5.1.

§ 5.4 Opptaksperiode

Ph.d.-utdanningen er normert til 3 års fulltidsstudier. Institusjonen kan treffe bestemmelser om maksimaltid for gjennomføring utenom lovfestede permisjoner og pliktarbeid.

Ved lovhjemlede avbrudd forlenges opptaksperioden tilsvarende.

Institusjonen kan forlenge opptaksperioden etter begrunnet søknad.

Ved innvilget forlengelse kan institusjonen sette ytterligere betingelser.

Etter opptaksperiodens utløp opphører partenes rettigheter og plikter i henhold til ph.d.-avtalen, slik at ph.d.-kandidaten mister rett til veiledning, kursdeltakelse og tilgang til institusjonens infrastruktur. Kandidaten kan likevel søke om å få levere inn avhandlingen til bedømmelse for ph.d.-graden.

§ 5.5 Avslutning før avtalt tid

Frivillig avslutning:

Kandidaten og institusjonen kan avtale at ph.d.-utdanningen avsluttes før avtalt tid. Ved slik avslutning av ph.d.-utdanningen skal det fastsettes skriftlig hvordan spørsmål knyttet til eventuelle tilsettingsforhold, finansiering, rettigheter til resultater m.v. skal ordnes.

Ved frivillig avslutning som skyldes kandidatens ønske om å skifte prosjekt eller overgang til annet program, skal kandidaten søke nytt opptak på grunnlag av det nye prosjektet.

Tvungen avslutning:

Institusjonen kan vedta tvungen avslutning av ph.d.-utdanningen før avtalt tid. Slik avslutning kan besluttes hvis ett eller flere av følgende forhold foreligger:

- vesentlig forsinkelse i gjennomføringen av opplæringsdelen, grunnet forhold som kandidaten selv rår over

- gjentatte eller vesentlige brudd fra kandidatens side på informasjons-, oppfølgings- eller rapporteringsplikt, herunder unnlatt innsendelse av fremdriftsrapport, jf. § 9
- forsinkelse i fremdriften av forskningsprosjektet som er av en slik art at det skaper begrunnet tvil om kandidaten vil kunne fullføre prosjektet innenfor avtalt tid. For å danne grunnlag for tvungen avslutning må forsinkelsen skyldes forhold som kandidaten selv rår over
- brudd på de forskningsetiske retningslinjer som gjelder for fagområdet, herunder fusk som rammes av reglene i universitets- og høyskolelovens § 4.7.
- opptreden fra en kandidat som bryter med den tillit som må foreligge mellom universitet og kandidat under gjennomføringen, herunder straffbare forhold knyttet til gjennomføringen av ph.d.-utdanningen.

Vedtak om tvungen avslutning fattes av institusjonen.

Ph.d.-kandidater kan sies opp fra sin stilling når det har saklig grunn i virksomhetens eller tjenestemannens forhold, jf. lov om statens tjenestemenn m.m. §§ 9 og 10, eller avskjediges i medhold av § 15.

§ 6 Ph.d.-avtalen

Opptak til institusjonens ph.d.-utdanning formaliseres ved at skriftlig avtale underskrives av ph.d.-kandidat, veileder(e) og den institusjon som kandidaten er tatt opp ved. Avtalen regulerer partenes rettigheter og plikter i opptaksperioden og skal sikre at kandidaten deltar regelmessig i et aktivt forskermiljø og legge til rette for at ph.d.-utdanningen skal kunne gjennomføres til avtalt tid. Institusjonen fastsetter avtaleskjema.

For ph.d.-kandidater med finansiering fra, tilsetning hos eller andre bidrag fra en eksternt part, skal det, i tråd med fastsatte retningslinjer, inngås egen avtale mellom kandidaten, institusjonen og den eksterne part.

I tilfeller hvor ph.d.-kandidaten skal ha tilknytning til utenlandske institusjoner, må institusjonens retningslinjer for slikt samarbeid følges, og egne avtaler inngås på fastsatte skjema. Avtalen skal normalt foreligge sammen med opptaksavtalen.

DEL III GJENNOMFØRING

§ 7 Veiledning

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning. Institusjonen og veilederne skal sammen sikre at ph.d.-kandidaten deltar i et aktivt forskningsmiljø.

§ 7.1 Oppnevning av veiledere

Ph.d.-kandidaten skal som hovedregel ha to veiledere, hvor én oppnevnes som hovedveileder. Hovedveileder skal være oppnevnt på opptakstidspunktet.

Hovedveilederen har det faglige hovedansvaret for kandidaten. Dersom institusjonen oppnevner eksternt hovedveileder, skal det oppnevnes medveileder fra den gradsgivende institusjon.

Medveiledere er fagpersoner som gir veiledning og som deler det faglige ansvaret for kandidaten med hovedveileder.

Habilitetsreglene i forvaltningslovens § 6 flg. gjelder for veilederne.

Alle veiledere skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor fagfeltet og være aktive forskere. For å være hovedveileder kreves tidligere erfaring som veileder av ph.d.-kandidater.

Ph.d.-kandidat og veileder kan ved enighet be institusjonen om å oppnevne ny veileder for kandidaten. Veileder kan ikke fratre før ny veileder er oppnevnt. Tvister om veileders og kandidats faglige rettigheter og plikter kan bringes inn av partene til behandling og avgjørelse ved institusjonen.

§ 7.2 Veiledningens innhold

Kandidat og veiledere skal ha jevnlig kontakt. Kontakthypigheten skal fremgå av den årlige fremdriftsrapporteringen, jf. § 9.

Veilederne plikter å holde seg orientert om fremdriften i kandidatens arbeid og vurdere den i forhold til prosjektbeskrivelsens fremdriftsplan, jf. § 5.1.

Veilederne plikter å følge opp faglige forhold som kan medføre forsinket gjennomføring av forskerutdanningen, slik at denne kan fullføres innenfor normert tid.

Veilederne skal gi råd om formulering og avgrensning av tema og problemstillinger, drøfte og vurdere hypoteser og metoder, drøfte resultater og tolkningen av disse, drøfte opplegg og gjennomføring av fremstillingen, herunder disposisjon, språklig form, dokumentasjon m.v., og gi hjelp til orientering i faglitteratur og datagrunnlag i forhold til bibliotek, arkiv, etc. Videre skal veilederne gi kandidaten veiledning i forskningsetiske spørsmål knyttet til avhandlingen.

§ 8 Opplæringsdel

§ 8.1 Formål, innhold og omfang

Ph.d.-utdanningen skal være lagt opp slik at den skal kunne fullføres innenfor normert tidsramme.

Institusjonen har ansvar for at opplæringsdelen, sammen med avhandlingsarbeidet, gir utdanning på høyt faglig nivå og i henhold til internasjonal standard, med gjennomføring av et vitenskapelig arbeid, trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode. Opplæringen skal sammen med forskningsarbeidet bidra til oppnåelse av forventet læringsutbytte i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.

Institusjonen skal tilby karriereveiledning som tar hensyn til kandidatens individuelle mål og kompetanse. Karriereveiledning skal også omfatte karriereløp utenfor academia. Veiledningen omfatter bevisstgjøring om den kompetansen som kandidaten har oppnådd gjennom forskningsarbeidet.

Dersom institusjonen ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal forholdene legges til rette for at kandidaten får tilsvarende opplæring ved andre institusjoner.

Opplæringsdelen skal tilsvare minst 30 studiepoeng¹, hvorav minst 20 studiepoeng skal avlegges etter opptak. Elementer som skal inngå i opplæringsdelen kan ikke være eldre enn to (2) år ved opptaksdato.

§ 8.2 Kandidatens rettigheter ved permisjon

Ph.d.-kandidater som har foreldrepermisjon fra ph.d.-utdanningen kan likevel følge undervisning og avlegge eksamener i emner og kurs som skal inngå som en del av kandidatens opplæringsdel under permisjonstiden, i tråd med lov om folketrygd (folketrygdloven), kapittel 14, § 14-10, fjerde ledd og NAVs rundskriv til § 14-10, fjerde ledd av 18.12.2006, sist endret 30.06.2009.

§ 9 Rapportering

Institusjonens system for kvalitetssikring av ph.d.-utdanningen skal omfatte tiltak for å avdekke manglende progresjon i avhandlingsarbeidet og kursdel og mangler ved veiledningen samt rutiner for å følge opp avdekkede mangler. Systemet skal normalt omfatte årlig og separat rapportering fra ph.d.-kandidat og veileder, og utformes slik at dobbelrapportering unngås.

Kandidat og veileder har et likeverdig ansvar for rapportering. Manglende eller mangelfull fremdriftsrapportering fra kandidaten kan medføre tvungen avslutning av forskerutdanningen før opptaksperiodens utløp, jf. § 5.5. Veiledere som unnlater å følge opp rapporteringsplikten kan bli fratatt veilederansvaret.

Institusjonen kan ved behov kreve særskilt rapportering.

§ 10 Ph.d.-avhandlingen

§ 10.1 Krav til avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid som oppfyller internasjonale standarder med hensyn til etiske krav, faglig nivå og metode innen fagområdet.

Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at den vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen kan bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre, sammenhengende arbeider. Dersom avhandlingen består av flere mindre arbeider, skal det redegjøres for sammenhengen mellom dem.

Institusjonen bestemmer om en avhandling kan innleveres til bedømmelse av flere i fellesskap dersom de individuelle bidragene kan identifiseres.

Dersom et skriftlig arbeid er blitt til i samvirke med andre forfattere, skal ph.d.-kandidaten følge de normer for medforfatterskap som er allment akseptert i fagmiljøet og i henhold til internasjonale standarder.

I avhandlinger hvor det inngår arbeider med flere forfattere, skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidaten innsats i hvert enkelt arbeid.

---

¹ Ett studiepoeng tilsvarer 30 arbeidstimer.

Institusjonen bestemmer hvilke språk som kan benyttes i en avhandling.

§ 10.2 Arbeider som ikke godtas

Arbeider eller deler av et arbeid som har vært godtatt som grunnlag for tidligere avlagte eksamener eller grader, kan ikke antas til bedømmelse med mindre arbeidet inngår som en mindre del av en avhandling som består av flere sammenhengende arbeider. Data, analyser eller metoder fra tidligere grader kan allikevel benyttes som grunnlag for arbeid med ph.d.-prosjektet.

Ved bruk av publiserte arbeider kan disse ikke godtas som del av avhandlingen hvis de ved opptakstidspunkt er eldre enn fem (5) år fra publiseringsdato. Institusjonen kan dispensere fra dette kravet dersom helt ekstraordinære forhold tilsier det.

Avhandlingen kan innleveres for bedømmelse ved kun ett lærested, jf § 13.1.

§ 11 Meldeplikt om arbeidsresultater som har potensial for næringsmessig utnyttelse

Ph.d.-kandidater med tilsetning ved institusjonen har meldeplikt om arbeidsresultater med næringsmessig potensial som gjøres i arbeidsforholdet etter lov om arbeidstakeroppfinnelser av 17. april 1970 nr. 21, åndsverkloven av 12. mai 1961 nr. 2 og kretsmønsterloven av 15. juni 1990 nr. 27, samt andre arbeidsresultater som er omfattet av institusjonens rettighetspolitikk. I forbindelse med inngåelse av tilsetningsavtale skal det også inngås avtale mellom institusjonen og arbeidstaker om overtakelse av rettigheter til arbeidsresultater, som gir en nærmere regulering av arbeidstakers og arbeidsgivers plikter i tilknytning til utnyttelse, inntektsfordeling mv.

For ph.d.-kandidater med eksternt arbeidsgiver skal tilsvarende meldeplikt nedfelles i avtale mellom institusjonen, ph.d.-kandidaten og den eksterne arbeidsgiver.

For ph.d.-kandidater uten arbeidsgiver, skal tilsvarende meldeplikt nedfelles i opptaksavtalen mellom institusjonen og ph.d.-kandidaten.

DEL IV FULLFØRING

§ 12 Bedømmelse

§ 12.1 Grunnlag for bedømmelse

Ph.d.-graden tildeles på grunnlag av:

- godkjent vitenskapelig avhandling
- godkjent gjennomføring av kursdelen, evt. annen godkjent faglig skolering eller kompetanse
- godkjent prøveforelesning over oppgitt emne
- godkjent offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

§ 12.2 Tidsbruk fra innlevering til disputas

Det skal normalt ikke gå mer enn tre (3) måneder fra innlevering til disputas, og ikke mer enn fem (5) måneder dersom klagemuligheten benyttes.

Det er hovedveileders ansvar å gjøre ansvarlig instans ved institusjonen oppmerksom på at innlevering er nært forestående slik at nødvendige forberedelser kan starte.

§ 13 Innlevering

§ 13.1 Innlevering av avhandlingen

Søknad om å få avhandlingen bedømt kan først leveres når opplæringsdelen er godkjent.

Som vedlegg til søknaden skal følge:

- avhandlingen i godkjent format og i henhold til institusjonens bestemmelser i den form og det antall eksemplarer institusjonen har bestemt
- bekreftelse på godkjent opplæringsdel
- dokumentasjon av nødvendige tillatelser, jf § 5.1
- medforfattererklæringer hvor dette er påkrevd i henhold til § 10.1
- erklæring om doktorgradsarbeidet leveres inn til bedømmelse for første eller andre gang
- erklæring om at doktorgradsarbeidet ikke er levert inn til bedømmelse ved annen institusjon

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest to uker før disputas, jf § 18.1.

§ 13.2 Behandling av søknaden

Institusjonen behandler søknad om å få avhandlingen bedømt. Søknad som ikke fyller kravene i § 13.1 skal avvises.

§ 14 Oppnevning av bedømmelseskomité

Når institusjonen har godkjent søknad om å få avhandlingen bedømt, oppnevner den en sakkyndig komité på minst tre medlemmer som skal bedømme avhandlingen og disputasen. Habilitetsreglene i forvaltningslovens § 6 gjelder for komiteens medlemmer.

Komiteens sammensetning bør normalt være klarlagt ved innleveringstidspunkt.

Bedømmelseskomiteen skal normalt settes sammen slik at:

- begge kjønn er representert
- minst ett av medlemmene er uten tilknytning til institusjonen
- minst ett av medlemmene er uten tilknytning til norske institusjoner
- alle medlemmene har doktorgrad eller tilsvarende kompetanse

Dersom kriteriene fravikes, skal dette begrunnes særskilt.

Institusjonen fastsetter prosedyre for oppnevning. Komiteens sammensetning skal begrunnes og vise hvordan den samlet dekker avhandlingens fagfelt. Institusjonen utpeker en leder blant komiteens medlemmer eller i tillegg til komiteens medlemmer.

Oppnevnte veiledere og andre som har bidratt til avhandlingen, kan ikke være medlem av bedømmelseskomiteen eller administrere den. Institusjonen kan likevel, når det er påkrevd, oppnevne et settemedlem til bedømmelseskomiteen.

Kandidaten skal underrettes om forslaget til sammensetning av komité, og har anledning til å innlevere skriftlige merknader senest innen én uke etter dette.

§ 15 Bedømmelseskomiteens arbeid

§ 15.1 Innhenting av supplerende opplysninger

Bedømmelseskomiteen kan kreve fremlagt ph.d.-kandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Bedømmelseskomiteen kan be veileder om å gjøre rede for veiledningen og arbeidet med avhandlingen.

§ 15.2 Omarbeiding av innlevert avhandling

Bedømmelseskomiteen kan på grunnlag av den innleverte avhandlingen og eventuelt tilleggsmateriale, jf. § 14.1, anbefale at institusjonen gir tillatelse til mindre omarbeiding før endelig innstilling foreligger. Komiteen skal gi en konkret oversikt over hva kandidaten må omarbeide i skriftlig form.

Tillater institusjonen en mindre omarbeiding av avhandlingen, skal det gis en frist for slik omarbeiding som normalt ikke skal være lengre enn seks (6) måneder. Det skal ved fastsetting av frist for omarbeiding tas hensyn til kandidatens livssituasjon. Det skal også fastsettes en ny frist for oversendelse av komiteens endelige innstilling. Institusjonens vedtak etter denne paragrafen kan ikke påklages av ph.d.-kandidaten.

Dersom komiteen finner at dyptgripende endringer vedrørende teori, hypotese, materiale eller metode er nødvendige for at arbeidet skal kunne anbefales til disputas, skal komiteen ikke anbefale mindre omarbeiding, men underkjenne avhandlingen.

§ 15.3 Bedømmelseskomiteens innstilling

Bedømmelseskomiteen avgir innstilling om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for ph.d.-graden. Innstilling og eventuelle dissenser skal begrunnes.

Bedømmelseskomiteens innstilling skal foreligge senest innen tre måneder etter at komiteen har mottatt avhandlingen. Tillater komiteen omarbeiding av avhandlingen, løper ny frist fra den dato avhandlingen leveres på nytt.

Bedømmelseskomiteens innstilling oversendes institusjonen som forelegger denne for ph.d.-kandidaten. Kandidaten gis en frist på ti (10) arbeidsdager til å fremme skriftlige merknader til innstillingen. Hvis kandidaten ikke ønsker å fremme merknader, skal institusjonen snarest underrettes skriftlig om dette.

Ph.d.-kandidatens eventuelle merknader skal sendes institusjonen. Institusjonen fatter vedtak i saken i samsvar med § 16.

§ 15.4 Retting av formelle feil i avhandlingen

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for ph.d.-graden.

Ph.d.-kandidaten kan etter innlevering søke om tillatelse til å rette formelle feil i avhandlingen. Søknaden skal vedlegges en fullstendig oversikt over de feil (errata) som ønskes rettet. Søknad om retting av formelle feil må leveres inn senest seks (6) uker før det offentlige forsvaret av avhandlingen og kan bare skje en gang.

§ 16 Institusjonens behandling av bedømmelseskomiteens innstilling

Institusjonen fatter, på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling, vedtak om ph.d.-avhandlingen er verdig til å forsvares.

Enstemmig innstilling

En *enstemmig* komitéinnstilling skal tas til følge, med mindre det foreligger særskilte forhold (habilitet, feil i saksbehandlingen).

Delt innstilling

Dersom komiteen avgir *delt* innstilling, og institusjonen finner å legge flertallets uttalelser til grunn for sitt vedtak, fatter institusjonen vedtak i samsvar med flertallets innstilling. Dersom komiteen avgir delt innstilling, og institusjonen vurderer å legge mindretallets uttalelser til grunn for sitt vedtak, kan institusjonen søke nærmere avklaring fra bedømmelseskomiteen eller oppnevne to nye sakkyndige som avgir individuelle uttalelser om avhandlingen. Slike tilleggsuttalelser eller individuelle uttalelser skal forelegges ph.d.-kandidaten, som gis anledning til å komme med merknader. Dersom begge de nye sakkyndige slutter seg til flertallets innstilling i den opprinnelige komitéinnstillingen, skal denne innstillingen følges.

Kandidaten skal underrettes om utfallet etter behandling av uttalelser fra nye sakkyndige.

§ 17 Ny innlevering

En ph.d.-avhandling som ikke er funnet verdig til forsvar, kan bedømmes i omarbeidet utgave først seks (6) måneder etter at institusjonen har fattet sitt vedtak. Ny bedømmelse kan bare finne sted én gang.

Ph.d.-kandidaten skal ved ny innlevering opplyse om at arbeidet tidligere har vært bedømt og ikke blitt funnet verdig til å forsvares.

§ 18 Offentliggjøring av avhandlingen

§ 18.1 Krav til den trykte avhandlingen

Når avhandlingen er funnet verdig til å forsvares, skal ph.d.-kandidaten levere avhandlingen til institusjonen i godkjent format og i henhold til institusjonens bestemmelser, jf. § 13.1.

Ph.d.-kandidaten skal samtidig levere et sammendrag av avhandlingen på engelsk og et populærvitenskapelig sammendrag på norsk.

§18.2 Offentliggjøring

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest to (2) uker før dato for offentlig forsvar. Avhandlingen gjøres tilgjengelig i den form den ble innlevert til bedømmelse, eventuelt etter omarbeiding på grunnlag av komiteens foreløpige kommentarer, jf. § 15.2.

Det kan ikke legges restriksjoner på offentliggjøring av en doktorgradsavhandling med unntak av en på forhånd avtalt utsettelse av datoen for offentliggjøring. Slik utsettelse kan finne sted når ph.d.-utdanningen delvis eller i sin helhet er finansiert av ekstern part, for at denne parten skal kunne ta stilling til eventuell patentering. Ekstern part kan ikke stille krav om at hele eller deler av ph.d.-avhandlingen ikke skal kunne offentliggjøres, jf. § 5.3.

Ved publisering av avhandlingen skal kandidater følge gjeldende retningslinjer for kreditering av institusjoner (referanse til veiledning for kreditering av institusjoner ved vitenskapelig publisering som er under utarbeiding). Hovedregelen er at en institusjon skal oppgis som adresse i en publikasjon dersom den har gitt et nødvendig og vesentlig bidrag til eller grunnlag for en forfatters medvirkning til det publiserte arbeidet. Samme forfatter skal oppgi også andre institusjoner som adresser dersom disse i hvert enkelt tilfelle også tilfredsstillere kravet til medvirkning.

§ 19 Doktorgradsprøve

§ 19.1 Prøveforelesning

Etter at avhandlingen er innlevert til bedømmelse jf. § 15, skal ph.d.-kandidaten holde en prøveforelesning. Prøveforelesningen er en selvstendig del av doktorgradsprøven og skal være over oppgitt emne. Hensikten er å prøve kandidatens evne til å tilegne seg kunnskaper utover avhandlingens tema og evnen til å formidle disse i en forelesningssituasjon.

Tittel for prøveforelesning kunngjøres for ph.d.-kandidaten ti (10) arbeidsdager før forelesningen. Emnet for forelesningen skal ikke stå i direkte forbindelse med temaet for avhandlingen.

Dersom institusjonen velger å avholde prøveforelesningen i forbindelse med disputas, oppgir bedømmelseskomiteen tema for prøveforelesning og forestår selv bedømmingen. Dersom de to prøvene bedømmes separat, oppnevner institusjonen en egen komité for dette som fastsetter tema for prøveforelesningen. Minst ett av bedømmelseskomiteens medlemmer skal da oppnevnes i forelesningskomiteen.

Prøveforelesningen skal skje på avhandlingsspråket med mindre institusjonen godkjenner et annet språk.

Institusjonen avgjør om prøveforelesningen er bestått eller ikke bestått. Det skal begrunnes dersom prøveforelesningen anbefales ikke bestått.

Prøveforelesningen skal være bestått før disputas kan avholdes.

§ 19.2 Offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Offentlig forsvar av avhandlingen skal finne sted etter at prøveforelesningen er avholdt og godkjent, og innen to måneder etter at institusjonen har funnet avhandlingen verdig til å forsvares.

Tid og sted for det offentlige forsvaret skal kunngjøres minst ti (10) arbeidsdager før det avholdes.

Den komiteen som opprinnelig har bedømt avhandlingen, bedømmer også det offentlige forsvaret. Det offentlige forsvaret skjer på avhandlingsspråket med mindre institusjonen, etter forslag fra bedømmelseskomiteen, godkjenner et annet språk.

Det skal normalt være to opponenter. De to opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen og utpekes av institusjonen.

Det offentlige forsvaret ledes av den institusjonen bemyndiger. Den som leder disputasen, gjør kort rede for innleveringen og bedømmelsen av avhandlingen. Deretter redegjør ph.d.-kandidaten for hensikten med og resultatene av den vitenskapelige undersøkelsen.

Førsteopponent innleder diskusjonen, og andreopponent avslutter disputasen. Institusjonen kan likevel fastsette en annen rekkefølge og oppgavefordeling mellom doktoranden og førsteopponenten. Etter at begge opponenter har avsluttet sin opposisjon, gis de øvrige tilstedeværende anledning til å kommentere ex auditorio. En av opponentene avslutter opposisjonen, før disputasleder avslutter disputasen, (jf. UHRs anbefalte bestemmelser for evaluering av norske doktorgrader).

Bedømmelseskomitéen avgir innstilling til institusjonen, der den gjør rede for hvordan den har vurdert forsvaret av avhandlingen. Innstillingen skal konkludere med om disputasen er godkjent eller ikke godkjent. Innstillingen skal begrunnes dersom disputasen anbefales ikke godkjent.

Kritikken og vurderingen av forsvaret må være offentlig tilgjengelig.

§ 20 Godkjenning av doktorgradsprøve

Institusjonen fatter vedtak om godkjenning av doktorgradsprøven på grunnlag av bedømmelseskomiteens innstilling.

Dersom institusjonen ikke godkjenner prøveforelesningen, må det avholdes ny prøveforelesning. Ny prøveforelesning må holdes over nytt emne og ikke senere enn seks (6) måneder etter første forsøk. Forelesningen bedømmes så vidt mulig av den samme komité som den opprinnelige, dersom ikke institusjonen har bestemt noe annet.

Dersom institusjonen ikke godkjenner disputasen, kan ph.d.-kandidaten forsvare avhandlingen på nytt én gang. Ny disputas kan tidligst avholdes etter seks (6) måneder og bedømmes så vidt mulig av den samme komité som den opprinnelige.

§ 21 Kreering og vitnemål

På grunnlag av institusjonens innberetning om at opplæringsdelen, avhandlingen og doktorgradsprøven er godkjent, kreeres kandidaten til philosophiae doctor.

Vitnemål utstedes av institusjonen. I vitnemålet skal det gis opplysninger om den faglige opplæringen kandidaten har deltatt i. Institusjonen fastsetter hvilke ytterligere opplysninger som skal inngå i vitnemålet.

§ 22 Vedlegg til vitnemål (Diploma Supplement)

Institusjonen skal utstede vedlegg til doktorgradsdiplomet i tråd med gjeldende retningslinjer for Diploma Supplement.

DEL V KLAGE, IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

§ 23 Klage

§ 23.1 Klage over avslag på søknad om opptak, vedtak om opphør av studierett, klage over avslag på søknad om godkjenning av elementer i opplæringsdelen

Avslag på søknad om opptak, vedtak om opphør av studierett og klage på søknad om godkjenning av elementer i opplæringsdelen kan påklages etter reglene i forvaltningslovens §§ 28 flg. Institusjonen fastsetter prosedyre.

§ 23.2 Klage over eksamen i opplæringsdelen

Eksamener som er avlagt under opplæringsdelen kan påklages etter lov om universiteter og høyskoler 1. april 2005, § 5-3 om klage over karakterfastsetting og § 5-2 om klage over formelle feil ved eksamen.

Behandling av mistanke om fusk eller forsøk på fusk følger institusjonenes fastsatte rutiner for dette.

§ 23.3 Klage over avslag på søknad om bedømmelse, ikke godkjent avhandling, prøveforelesning eller forsvar

Avslag på søknad om å få avhandlingen bedømt og vedtak om ikke godkjent avhandling, prøveforelesning eller forsvar kan påklages etter reglene i forvaltningslovens §§ 28 flg.

Institusjonen fastsetter prosedyre for klagebehandling.

Dersom institusjonen finner grunn til det, kan det oppnevnes enkeltpersoner eller et utvalg til å foreta en vurdering av den foretatte bedømmelsen og de kriteriene denne bygger på, eller til å foreta en ny eller supplerende sakkyndig vurdering.

§ 24 Fellesgrader og cotutelle-avtaler

§ 24.1 Fellesgrader og cotutelle-avtaler

Institusjonen kan inngå samarbeid med en eller flere norske eller utenlandske institusjoner om samarbeid i form av fellesgrader eller cotutelle-avtaler.

I avtaler om fellesgradssamarbeid og cotutelle kan det gjøres unntak for de øvrige bestemmelsene i disse anbefalte retningslinjene, dersom det er nødvendig av hensyn til regelverket ved de samarbeidende institusjonene. Slike unntak skal, både enkeltvis og samlet, fremstå som fullt ut forsvarlige.

§ 24.2 Fellesgrader²

Med fellesgrader menes et samarbeid mellom flere institusjoner, der alle i fellesskap har ansvar for opptak, veiledning, gradstildeling og annet som er beskrevet i disse anbefalte forskriftene. Samarbeidet organiseres normalt i et konsortium, og reguleres i avtale mellom konsortiedeltakerne. For fullført fellesgrad utstedes felles vitnemål i form av: a) et vitnemålsdokument utstedt av alle konsortiemedlemmene, b) et vitnemål fra hver av konsortiedeltakerne, eller en kombinasjon av a) og b).

Fellesgrader skal normalt bare inngås dersom det fra før er et etablert, stabilt faglig samarbeid mellom institusjonen og minst en av de andre konsortiedeltakerne. Styret vedtar nærmere retningslinjer for fellesgradssamarbeid, herunder mal for samarbeidsavtaler jf. første ledd.

§ 24.2. Cotutelle-avtaler

Med cotutelle-avtaler menes felles veiledning av ph.d.-kandidater og samarbeid om utdanning av ph.d.-kandidater. Cotutelle-avtalen inngås for hver enkelt kandidat og bør bygge på et stabilt, faglig institusjonelt samarbeid.

---

² http://www.uhr.no/documents/En_h_ndbok_for_fellegradssamarbeid_rev_2009__2_.pdf

§ 24.3 Krav ved fellesgrader og cotutelle

Kvalifikasjonskrav for opptak og krav om at avhandlingen skal være offentlig kan ikke fravikes.

§ 25 Ikrafttredelse

Retningslinjene erstatter UHRs veiledende forskrift av 17. juni 2003.

Utfyllende kommentarer til UHRs anbefalte retningslinjer til graden philosophiae doctor (ph.d.)

Vedtatt av Universitets- og høgskolerådets styre den...

UHRs anbefalte retningslinjer definerer rammene for ph.d.-utdanningen i Norge og anbefales lagt til grunn ved utforming av institusjonens forskrifter. Innholdet i ph.d.-utdanningen bestemmes på grunnlag av institusjonens forskrift. Dette dokumentet gir utfyllende kommentarer til enkelte punkter i de anbefalte retningslinjene som det har vært ulike tradisjoner og tolkninger til.

§ 5 Opptak

To veier til opptak

Opptak til ph.d.-utdanningen kan skje på to måter:

1. Gjennom åpent utlyst stilling der søker formulerer prosjektbeskrivelse som legges til grunn for vurdering til opptak, og der opptak og tilsetning skjer under forutsetning av hverandre.
2. Et fagmiljø utlyser stilling innenfor et forholdsvis presist formulert tematisk prosjekt. Søker tilsettes på grunnlag av karakterer eller andre definerte kriterier og tilsettes under forutsetning av opptak.

Det er sistnevnte prosedyre som er lagt til grunn i de anbefalte retningslinjene. UHR understreker at det har stor betydning for kvalitet og gjennomføring at kandidaten raskt tilknyttes en veileder og at prosjektbeskrivelsen ferdigstilles under veiledning.

Koordinering av opptak og tilsetning

I KDs *Forskrift om ansettelsesvilkår for stipendiatstillinger, FOR 2006-01-31-102*, § 1-3, pkt. 8 står følgende:

Opptak til doktorgradsprogram er et vilkår for tiltredelse i stillingen som stipendiat. Endelig plan for forskerutdanning skal være godkjent og avtalesfestet seinest tre måneder etter tiltredelse. Frist for opptak til doktorgradsprogram skal framgå av arbeidsavtalen. Videre må det framgå når endelig plan for forskerutdanningen skal være framlagt. Alle stipendiater skal være tatt opp til et doktorgradsprogram. Gradsgivende institusjoner har forskjellig antall program, programmene kan ha ulike tidspunkt og intervall for opptak. I tillegg til opptak til program må det utarbeides en individuell plan for hver enkelt stipendiats arbeid. Krav for når denne planen skal være godkjent er gjerne uavhengig av opptaksfristen.

I KDs brev av 4.11.2009 *Ansettelsesvilkår for stipendiatstillinger – tolkning av forskrift*, bekrefter departementet at opptak til doktorgradsprogram er et utfravikelig vilkår for å kunne tiltre stillingen som stipendiat. Det er viktig at tilsetning og opptak koordineres, slik at det ikke går lang tid i starfasen av tilsetningsperioden for å avklare formaliteter rundt opptak. For at koordineringen skal skje raskest mulig, og senest innen tre måneder¹, vises det til UHRs anbefalinger, jf. brev av 3. juli 2009, der UHR har foreslått følgende tiltak:

---

¹Se Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent (2006) og spesialistkandidat (2010) <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rundskriv/2010/rundskriv-f-13-10-ending-i-forskrift-om.html?id=611609>

Til gradsgivende institusjon:

- Gradsgivende institusjon må være tydelig på kriterier og prosedyre for opptak.
- Opptak bør skje minst to ganger i semesteret.
- Det bør vurderes egne opptaksprosedyrer for eksterne søkere.
- Institusjonene oppfordres til å ta opp kvalifiserte søkere til PhD-program under forutsetning av at finansieringen går i orden. Et slikt opptak gis tidsbegrenset gyldighet.

Til søkerinstitusjon:

- Ikke-gradsgivende institusjoner må orientere seg i de ulike ph.d-programmene ved aktuelle gradsgivende institusjoner.
- Institusjonene bør søke å lage en foreløpig avtale med aktuell gradsgivende institusjon for å avklare interesse og kapasitet når det er klart hva slags område stipendiatstillinger vil bli knyttet til.
- Institusjonene må sette seg inn i gjeldende søknadsfrister.
- Institusjonene bør undersøke mulighetene for å få representant for gradsgivende institusjon med i bedømmelseskomité for stillingen.
- Oppfordre stipendiaten til å søke opptak så tidlig som mulig.

Til søker til stipendiatstilling ved ikke-gradsgivende institusjon:

- Ta kontakt med mulig veileder ved gradsgivende institusjon tidlig i prosessen for å diskutere utdanningsplanen.
- Opptak søkes før tilsetting.
- Delta i diskusjon om fordeling av arbeidstid og -sted mellom egen og gradsgivende institusjon.

§ 8 Opplæringsdelen

For å utnytte nasjonal kompetanse og ressurser vil kandidater i økende grad ta kurs ved annen institusjon enn den gradsgivende. Kurs på doktorgradsnivå ved annen institusjon bør normalt godkjennes, evt. med en avkorting dersom deler av kurset er dekket ved gradsgivende institusjon. Ved formalisert samarbeid som for eksempel forskerskoler, bør samarbeidende institusjoner forplikte seg til gjensidig å godkjenne hverandres kurs.

§ 10 Medforfatterskap

Avhandlingens omfang, herunder minimum antall artikler, varierer mellom fag. Det er derfor ikke hensiktsmessig å fastsette minimumskrav på generelt grunnlag, det kan fastsettes for de enkelte fag, blant annet i henhold til hvilke normer som gjelder internasjonalt. Antallet artikler som kreves vil også være avhengig av kandidatens bidrag i de enkelte arbeider som inngår i avhandlingen. Normalt bør kandidaten være førsteforfatter på minst halvparten av artiklene.

§ 15.2 Omarbeiding av innlevert avhandling

De to første avsnittene i denne paragrafen omfatter muligheten for "finpuss", eller mindre rettelser som ikke er av substansiell karakter for avhandlingen. Anledningen til mindre rettelser skal *ikke* regnes som bedømmelse og berører derfor ikke anledningen til ny innlevering dersom avhandlingen deretter blir underkjent. Ordningen skal heller ikke være av en slik karakter at det i realiteten åpnes for tre bedømmelser. Det bør ikke være kontakt mellom komité, veileder og kandidat under finpussen.

PROTOKOLL FRA FORSKNINGSUTVALGSMØTE 21.01.11

Til stede: Gruppe A: Andresen, Brautaset, Nagel, Selberg, Vikør, Øye (leder)
Gruppe D:

Forfall: Mykkeltveit (sykmeldt); Thomassen

I Innkalling og sakliste Ingen merknader.

Sak 1/11 Referat fra forrige møte

Referat fra møte 19.11.11 godkjent uten merknader.

Sak 2/11 Orienteringer

- Påminning om diverse søknadsfrister for forskningsformål. Se instituttets hjemmesider med linker: <http://www.hf.uib.no/ahkr/forskning/index.html>
- Opplysning om at ordningen med Småforsk-midler vil bli gjentatt i 2011 med søknadsfrist 10.februar. Forskningsgruppeledere oppfordres også i år til å planlegge søknader for å styrke aktiviteter i gruppene.
- Leder orienterte om høringssak fra HF om vurdering av forskningsgrupper ved instituttene.
- Knut Vikør orienterte om omorganiseringen av Forskningsgruppen for Midtøsten og Afrika som følge av at Senter for Midtøsten innlemmes i gruppen, og at forskningsgruppen som følge av dette endrer navn.
- Stipendiattreff er fastsatt til tirsdag 29. mars kl. 18.30 i Ressurssenteret. Knut Vikør, Kjersti Berg og Ingvild Øye er arrangementskomite på vegne av Forskningsutvalget og instituttet.

Sak 3/11 Opplegg for evaluering av forskningsgruppene

Saksdokument utarbeidet av leder dannet grunnlag for diskusjonen. Utvalget sluttet seg til målsettingen for evalueringen. Et overordnet mål er å videreutvikle det arbeidet som alt er igangsatt. Det er viktig å få oversikt over hva som fungerer godt eller mindre godt med sikte på eventuell kursjustering, eventuelle endringer i gruppesammensetning. Samtidig er det viktig å ha øye

for at oppbygging av nye forskningsmiljøer er langsiktige prosesser og som det kan være vanskelig å måle umiddelbar effekt av.

I tillegg til moment som er nevnt i underlagsdokumentet bør også administrasjonsarbeidet knyttet gruppeledelse vurderes i et eget punkt, samt planer for 2012. Rapportene skal konsentrere seg om hovedtrekk og vurderinger, og for at de ikke skal bli alt for omfattende settes det en ramme på fem sider.

Med utgangspunkt i et revidert dokument fra Forskningsutvalgets leder utarbeider gruppelederne et utkast til rapport som sendes ut og legges fram for diskusjon og innspill i forskningsgruppene. Frist for innsending av rapporter fra de enkelte grupper til utvalgets leder er 15. april. Disse danner utgangspunkt for en samlet rapport, som utarbeidet av utvalgets leder, for behandling av instituttrådet i mai.

Forskningsutvalget anbefaler ellers at forskningsgruppene for fremtiden også leverer årsrapporter.

Sak 4/11

Retningslinjer for frikjøp

Diskusjonen tok utgangspunkt i saksdokument utarbeidet av utvalgsleder. Forskningsutvalget slutter seg til hovedpunktene i dokumentet. På bakgrunn av synspunkter som fremkom i møtet, redigeres dokumentet for å tydeliggjøre intensjonene med retningslinjene, særlig behovet for å sikre forskningsbasert undervisning.

Sak 5/11

Neste styremøte

Neste møte i FU, fredag 18. februar, fremskyndes til kl. 9.15 og avsluttes senest kl. 11.00

Bergen, 21.januar 2011

Ingvild Øye

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utvalg for undervisning og internasjonalisering

Referat UUI-møte mandag 17.1.2011

Møtt: Randi Barndon (gikk etter sak 1), Knut Andreas Bergsvik, Dag Øistein Endsjø, Torunn Selberg, Arne Solli, Mariann Egeberg, Tove Fjell (leder), Julie Tønsaker Watkins (sekretær)

Kommentarfrist: torsdag 27.1.2010

1) Innkalling og sakliste

KUVI105 i sak 10 utsettes til møtet 7. februar.

2) Orienteringssaker

Rutine for avvikling av muntlig mastereksamen

Tre av fagkoordinatorene har uttalt seg negativt til forslaget om å innføre offentliggjøring av karakteren på masteroppgaven minst en time før studenten møter til muntlig eksamen på 350- emnene. Ordningen innføres derfor ikke i denne omgang, men saken kommer opp igjen dersom fagutvalgene ønsker det.

Status semesterstart og informasjon om utveksling

Semesterstart har gått fint, med svært godt oppmøte på orienteringsmøtene. Tre av fagene har informert om utvekslingsmuligheter og anbefalte utvekslingspartnere på orienteringsmøtet. Historie arrangerer eget møte i uke 4.

Nytt masteremne i arkeologi: ARK314

Bergsvik orienterte om nytt emne i Sør-Afrikansk arkeologi knyttet til det pågående forskningsprosjektet der. Emnet er opprettet for å kunne gi studentene som deltar i utgravningene studiepoeng for det, og går allerede våren 2011.

Utdanningsmelding 2010

Utdanningsmeldingen skal leveres i februar. Rapporter fra fag- og programkoordinatorer må leveres til studie- og undervisningsleder innen 1. februar. Emnerapporter og fagrappporter legges så langt det er mulig inn i kvalitetsportalens rapportdatabase.

3) Saker

11/2009: Internasjonalisering

Historie er snart i mål med sin liste over anbefalte utvekslingsuniversitet. Det arrangeres infomøte med studentene i slutten av januar. Fjell minner om og oppfordrer til lærerutveksling – målet er at én lærer fra hvert fag skal utveksle i 2011.

1/2011: Nedgang i uteksaminerte masterstudenter 2010

Nedgangen gjelder kun antallet uteksaminerte studenter, ikke andelen som leverer på normert tid. Det er vanskelig å si noe om årsaken til nedgangen uten å kunne se tall om opptak. Watkins forbereder tallmateriale til neste UUI-møte, der saken tas opp igjen.

2/2011: Endring i emnebeskrivelsen for RELVI250

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

3/2011: Endring i emnebeskrivelsen for RELV302 og RELV302SEM

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

4/2011: Endring i emnebeskrivelser for RELV228, RELV328 og RELV208

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

5/2011: Studieplan for årsstudium i religionsvitenskap

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

6/2011: Opprettelse av nytt emne i religionsvitenskap: RELV103L

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

7/2011: Opprettelse av nye emner i assisted reading (religionsvitenskap)

Godkjent med endringene som kom frem i møtet. Foreslår emnekode RELV210/310 og RELV211/311

8/2011: Endringer i emnebeskrivelse for AHS202-F

Godkjent.

9/2011: Endringer i emnebeskrivelse for AHS203-F

Godkjent.

10/2011: Endringer i emnebeskrivelser, BAHF-KUVI

Emnebeskrivelser for emnene KUVI101, KUVI253, KUVI104, KUVI259, KUVI256, KUVI257, KUVI202, KUVI203, KUVI258, KUVI204, HEMB111, HEMB250 godkjente med merknader som kom frem i møtet.

11/2011: Endringer i emnebeskrivelse for KUVI303

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

12/2011: Endring i emnebeskrivelsen for HIS250

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

13/2011: Endring i emnebeskrivelsen for ARK301

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

14/2011: Endring i emnebeskrivelser for RELV202 og RELV202SEM

Godkjent med endringene som kom frem i møtet.

15/2011: Oppretting av nytt RRE-emne: RRE305

Godkjent.

4) Eventuelt

Ingen saker

Tove Fjell

Leder

Julie Tønsaker Watkins

Sekretær

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Utvalg for undervisning og internasjonalisering

Referat fra UUI-møte mandag 7.2.2011

Til stede: Randi Barndon, Knut Andreas Bergsvik, Mariann Egeberg, Dag Øistein Endsjø, Tove Fjell, Torunn Selberg, Arne Solli, Julie Tønsaker Watkins

1) Innkalling og saksliste

Ingen merknader

2) Orienteringssaker

Utdanningsmelding 2010

Leveringsfrist er satt til 10. mars, meldingen skal opp i Instituttrådet samme dag. Forslag til melding sendes på e-post til UUI-medlemmene 21. februar med tilbakemeldingsfrist 25. februar.

Oppnevning av styrestyre ved det humanistiske fakultet

Undervisningsleder (Fjell) er AHKRS medlem i styret, studieleder (Watkins) er vara.

Ekskursjonsmidler 2011

100.000 kroner avsatt og det er kommet søknader fra alle instituttets fire fag. Tildeling avgjøres mandag 14. februar.

3) Saker

1/2011: Nedgang i uteksaminerte masterstudenter 2010 – tallmateriale

Nedgangen i uteksaminerte studenter fra 2009 til 2010 speiler at færre studenter begynte høsten 2008 enn høsten 2007. Solli påpeker at avtalen med HiB gjør at det tas opp ti ekstra masterstudenter i historie annethvert år, og at dette delvis kan være årsaken.

16/2011: Endringer i emnebeskrivelse for KUVI105 og KUVI255 (vedlagt)

Emnebeskrivelsene godkjennes med endringene som kom frem i møtet.

17/2011: Emnebeskrivelser for emnene ARK303, ARK304, ARK305 og ARK350

Emnebeskrivelsene sendes tilbake til fagmiljøet for spesifisering av læringsutbytte og klarering av vurdering og obligatoriske aktiviteter.

18/2011: Nytt emne på masterprogrammet Region og regionalisering – REG311

Emnet godkjennes. Barndon og fagkoordinatorerne snakker nærmere om hvordan fagene skal bidra til emnet.

19/2011: Endringer i studieplanen for masterprogrammet Region og regionalisering

Studieplanen godkjennes.

20/2011: Høringssak: Breddekrav i bachelorgraden

UUI mener det er uheldig å innskrenke studietilbudets fleksibilitet med innføring av et breddekrav, og at studentene bør vises tillit til selv å kunne sette sammen de frie studiepoengene på en fornuftig måte i forhold til gradens spesialisering.

Fjell og Watkins utarbeider høringssvar som skal presenteres for instituttrådet 17. februar.

21/2011: Høringssak: Handlingsplan for internasjonalisering 2011-2013 (vedlagt)

UUI mener handlingsplanen stort sett er god, og ser med glede at den fremhever flere av områdene AHKR har arbeidet med på internasjonaliseringsfronten de siste semestrene. Ansvarsplasseringen bør i noen av punktene klareres, og punktet om tilrettelegging for fellesgrader bør understreke praktisk tilpassing og oppfølging av slike grader når de er opprettet.

Fjell og Watkins utarbeider uttalelse fra UUI. Den skrives inn i høringssvaret som skal presenteres for instituttrådet 17. februar.

22/2011: Høringssak: Forslag til endring av norm for emnestørrelse ved HF

UUI ser forslaget fra visedekanen som i overkant komplisert og regulert, og at denne strukturen ikke kan forventes å passe for alle fag. Kombinasjon av emner på ulik størrelse og karakter ("blokk" vs "støtte") sees også som vanskelig gjennomførbart. Alle AHKRs fag er imidlertid svært positive til innføring av fag i første semester, men i en enklere form med mindre ringvirkninger for resten av studieløpet.

Fjell og Watkins utarbeider høringssvar som skal presenteres for instituttrådet 10. mars.

4) Eventuelt

Ingen saker

Tove Fjell
Leder

Julie Tønsaker Watkins
Sekretær

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 17.02.2011

Sak 04/11

Forskningsmelding

Instituttet skal sende inn forskningsmelding etter tilsendt mal. Utarbeidet forskningsmelding legges fram for institutttrådet.

Forslag til vedtak:

Institutttrådet vedtar den framlagte forskningsmelding.

Christhard Hoffmann

FORSKNINGSMELDING 2010

Vi viser til brev av 26. januar 2011 om opplegget for årets meldinger knyttet til forskning og forskerutdanning.

I Kvantitative indikatorer

Tabellen under gir en kvantitativ oversikt over oppnådde resultater ved AHKR i 2009-2010 og forventede resultater i 2011:

Resultatindikator	Resultat		Måltall
	2009	2010	2011
Publikasjoner:	139,9	131,54	140
Totalt antall publikasjonspoeng			
% andel publikasjoner på nivå II	41,7%	50,88%	50%
Utvexling av tilsette gjennom avtaler:			
Totalt antall utvekslinger	25	23	30
Forskningsrådsfinansiert virksomhet (FFV):			
Omfang av forskning finansiert av forskningsrådet (i tusen kr).	5 113	6294	6 667
Omfang forskning finansiert av EU		1308	2300
Annen finansiering	2 092	2697	3042
Bidrags- og oppdragsfinansiering totalt	7 206	10 300	11 969
Likestilling:			
% andel kvinner i			

vitenskapelige stillinger	41,04%	36.97%	40%
---------------------------	--------	--------	-----

II. Kvalitative vurderinger

1 Generell omtale

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap (AHKR) er det nest største institutt ved Det humanistiske fakultet, med i alt 45,5 årsverk (NSD) i faste vitenskapelige stillinger, samt 30 interne stipendiater og seks postdoktorer. Rekrutteringsstillingene utgjør dermed 37,5 % prosent av den samlede faglige staben (årsverk, DBH-tall for 2010). AHKR hadde i 2010 faglig ansvar for i alt 53 PhD-kandidater under fakultetets forskerutdanningsprogram, hvorav 15 eksterne knyttet til institusjoner utenfor UiB. Også interne registrerte kandidater med utgått stipendiatstatus teller med. En kandidat knyttet til Bergen Museum og en fra SKOK med faglig tilhørighet til instituttet, er også regnet med, mens derimot fem stipendiater innen AHKR's fagområder, ikke er regnet med i 2010, siden vi ikke har mottatt rapporter.

Forholdet mellom fagområdene fordeler seg ulikt, med historie som det største faget med 23 ansatte i faste vitenskapelige stillinger, religionsvitenskap med åtte faste vitenskapelige stillinger, kulturvitenskap med åtte og arkeologi med seks faste vitenskapelige stillinger (II-stillinger og KARK-ansatte og RegReg-ansatte er ikke medregnet her). Det har ikke vært store endringer i stillingsstrukturen siden 2009. Antall rekrutteringsstillinger avspeiler til dels også størrelsesforholdet mellom fagene: 12 stipendiater og 2 postdoktorer i historie; 5 stipendiater og 1 postdoktor i religionsvitenskap; 3 stipendiater og 1 postdoktor i kulturvitenskap og arkeologi med 10 stipendiater og 2 post doktorer. De aller fleste stipendiatene er finansiert av fakultetet som universitetsstipend, eller gjennom program og prosjekt med annen finansiering, som Norges forskningsråd (se under, pkt. 2.3).

Instituttets administrative stab har i 2010 bestått av 12 medarbeidere (fordelt på 11,4 årsverk), en reduksjon på 0,65 stillinger (0,5 arkivarstilling ved Etno-folkloristisk arkiv medregnet). Det er bekymringsfullt at bare én av stillingene har forskningsadministrasjon som arbeidsfelt, til tross for at dette er et stadig ekspanderende arbeidsområde. Stillingen dekker både forsknings- og forskerutdanningsadministrasjon, samt formidling og webredaksjon. Det arbeides med å få styrket ressurser på dette området, og administrasjonen går gjennom arbeidsfordeling med sikte på forbedret arbeidsdeling og ressursutnyttelse.

Alle de fire fagene representerer sterke forskningstradisjoner, som det samtidig er viktig å fornye og utvikle videre. De tverrfaglige storinstituttene innbyr til nettopp dette, samtidig som fagenes særegne profiler må ivaretas og styrkes. Ved etableringen av forskningsgrupper ble det lagt vekt på doble utfordringen, ved å organisere forskningen i faglige tyngdepunkt som også utnytter det tverrfaglige potensialet. I tillegg var det behov

for å dimensjonere gruppene slik at de har en tilstrekkelig kritisk masse: Ut fra disse overveielserne er det etablert seks tverrfaglige forskningsgrupper ved AHKR:

- Antikkens historie, kultur og religioner
- Helse-, velferd og vitenskapshistorie
- Midtøsten og Afrika
- Sted – region – identitet
- Demokrati, styring, rett og arbeidsliv
- Internasjonaliseringsprosesser i kulturelt og historisk perspektiv

Lederne av forskningsgruppene er samtidig medlemmer av forskningsutvalget, sammen med representanter fra student- og stipendiatgruppen. Dette gir god intern kommunikasjon omkring forskning og forskningsorganisering. Det er samtidig en del forskjeller i måten de forskjellige gruppene organiserer arbeidet og hva det samarbeides om. De fleste vitenskapelige ansatte er knyttet til én eller flere forskningsgrupper. Gruppene varierer noe i størrelse. Vanlig deltakelse er mellom ca. sju og ti deltakere. For å få en bedre oversikt over hvordan gruppene arbeider og for å undersøke om det er behov for eventuelle justeringer blir forskningsgruppene evaluert våren 2011.

AHKR har faglig ansvar for ett av UiBs strategiske forskningsprogram *Region og regionalisering* – et program som ligger tett opp til arbeidet i en av forskningsgruppene, *Steder – regioner – identitet*. I 2010 ble Randi Barndon ansatt som førsteamanuensis med ansvar for masterutdanningsprogrammet under dette programmet. Siden høsten 2009 har programmet ikke hatt egen forskningsledelse, og det er nå lagt opp til et nærmere samarbeid med forskningsgruppen *Sted – region – identitet*. Leder for denne forskningsgruppen er nå medlem av styringsgruppen for programmet.

AHKR har også faglig og organisatorisk ansvar for UiBs fireårige forskningsprosjekt *Vitenskapshistorie, 2009–2012*. Foruten prosjektlederen, Svein Atle Skålevåg, er to stipendiater i historie knyttet til prosjektet. Forskningsgruppen *Helse og velferd* er som følge av prosjektet utvidet til også å gjelde vitenskapshistorie. Med utspring i denne forskningsgruppen er det i 2010 utviklet et nytt prosjekt, *Metereorologiens historie*, med meteorologisk institutt som oppdragsgiver. Prosjektet har oppstart i 2011.

Instituttets forskningsstrategi (2008- 2011) har vært viktig for å styrke og gi forskningen tydeligere retning, også når det gjelder forskerutdanningen. Stipendiatene følges nå tettere opp og det blir gjennomført medarbeidersamtaler for å fange opp eventuelle problemer og følge fremdriften. Det er også satt større fokus på veiledningen. Siden 2009 har de om lag 30 ansatte med veilederansvar i forskerutdanningen møttes til et felles fag- og diskusjonsforum - *Veilederforum* - for å utveksle erfaringer og diskutere hvordan denne type veiledning kan videreutvikles. Erfaringene er positive og er godt mottatt i fagmiljøet.

Ved et flerfaglig institutt som AHKR, med fire beslektede fagområder, er det en spesiell utfordring knyttet til forholdet disiplinbasert forskning versus tverrfaglighet. I årene som

er gått siden opprettelsen av storinstituttet, er det et erkjent behov for også å styrke den disiplinbaserte forskningen. Betydningen av dette kom også tydelig fram av Norges forskningsråds evaluering av historiefaget. Et resultat av evalueringen er opprettelsen av to nye prosjekt knyttet til utviklingen av historiefaget: *Metodologiske tilnærminger til internasjonal idé- og kunnskapsutvikling* og *Mangfold, fragmentering, enhet: Historieskrivning etter 1970* (jf. pkt. 2.3).

For å imøtekomme også de andre fagenes behov for å styrke fagdisiplinær forskning har instituttet avsatt en pott der fagmiljøene kan søke om midler til slike tiltak. Dette er blitt positivt mottatt og alle de fire fagene har benyttet seg av tilbudet i 2010.

Fagdimensjonering har vært et annet viktig tema i 2010, i og med at det vil være mange aldersavganger ved instituttet i de kommende år. Det krever en avveining av behovet for vedlikehold av sentrale fagområder og utvikling av nye felt. Forholdet mellom fag av ulik størrelse er også en utfordring både for forskning og undervisning. Det fakultetsoppnevnte utvalget som har utredet spørsmålet på fakultetsnivå, har levert en meget grundig analyse av det fremtidige stillingsbehovet ut fra ulike parametre knyttet til forskning og undervisning. Instituttet er meget tilfreds med at dette blir vurdert ut fra objektive og målbare kriterier og at det alt nå er gitt prognoser for en bemanningsplan fram til 2015.

2 Omtale av de enkelte resultatindikatorer: resultatoppnåelse

2.1 Publikasjoner

AHKR omfatter meget aktive forskningsmiljøer i de fire fagene. Siden opprettelsen av storinstitutter i 2007 er AHKR den grunneneheten som har produsert flest publiseringspoeng ved Universitetet i Bergen. Når en i tillegg tar i betraktning at mange av forskerne i de fire fagområdene har en sterk tradisjon for omfattende nasjonal og lokal publisering som ofte ikke gir uttelling i publikasjonspoeng, men som likevel spiller en viktig samfunnsrolle, gir publikasjonspoengene ikke et fulldekkende uttrykk for forskningsvirksomheten ved instituttet.

Siden 2002 da Senter for middelalderstudier (CMS) ble opprettet har forskerne der hatt dobbel tilknytning ved senteret og sine respektive institutt for registrerte publikasjoner i FRIDA, nå Cristin. For årene 2007-2008 har således publikasjonsresultatene (50%) fra fagområdene arkeologi og historie vært registrert under AHKR. CMS har fra 2009 endret praksisen for å synliggjøre sin egen forskning, derfor er forskningsresultatene innen historie og arkeologi ikke helt komplett. De er imidlertid sammenlignbare med tallene fra 2009, som utgjorde 139,9 poeng. I 2010 viser foreløpige beregninger 131,54 publikasjonspoeng. Som i 2009 utmerker også religionsvitenskap seg når det gjelder poenggivende publisering med nærmere 73 poeng. I 2010 utgjorde publikasjonspoeng oppnådd på nivå II i alt 66,92 poeng, og av den totale andel publikasjoner; 50,88%. Med instituttets tydelige fokus på forskning forventer vi at denne trenden vil fortsette i 2011. Det vil likevel alltid være svingninger fra år til annet, og AHKR har særlig blick for de langsiktige trender innen forskningsmiljøene og vil ikke fokusere for sterkt på individnivå i et kort tidsperspektiv.

2.2 Utveksling av tilsatte gjennom avtaler

Totalt antall forskerutvekslinger av tilsatte har økt betydelig de siste årene. I 2009 var det 25 utvekslinger og i 2010 er det registrert 23 ulike utvekslinger. Dette omfatter forskere som kommer til instituttet som gjesteforskere av kortere eller lengre varighet, samt utreise av forskere fra Bergen til universitet og forskningsopphold i utlandet.

Arbeidet i forskningsgrupper har generelt virket stimulerende på forskerutveksling og har tiltrukket flere gjesteforskere med både kortere og lengre opphold. 2 gjesteforskere har vært knyttet til forskningsgruppene Midtøsten og Afrika og HVV. En gjesteforsker har vært knyttet til fagmiljøet i religionsvitenskap.

Forskningsgruppene har også hentet inn forskere fra inn- og utland som innledere til seminarer og workshops. Samlet har dette vært meget positive erfaringer og ordninger som har latt seg realisere gjennom å utnytte universitetets gjesteforskerprogram. Erfaringene har imidlertid også vist at det er en del praktiske spørsmål og byråkrati med mottak av utenlandske statsborgere. Her ligger det en utfordring i få bedre rutiner på AHKR/UiB, men også arbeide for en bedre samordning av offentlige etater: I Oslo, Kirkenes og Stavanger er det opprettet offentlige servicekontor der offentlige kontorer samarbeider og der utenlandske statsborgere kan få ordnet de nødvendige papirer raskt.

Flere av de vitenskapelige ansatte har også hatt forskningsopphold ved andre universitet, særlig knyttet til deres forskningsterminer. Forskningsopphold ute gjelder også i stor grad stipendiater og postdoktorer: For eksempel felt opphold på Reunion og Palmyra.

2.3 Forskningsrådsfinansiert virksomhet (FFV):

Flere av forskerne ved AHKR har vært og er knyttet til forskningsrådsfinansierte prosjekter. Forskningsrådet har også innvilget flere større forskningsprosjekt til forskere ved AHKR, hvorav ett nytt i 2010, som også finansierer flere stipendiater, postdoktorer og frikjøp av fast ansatte: NFR-prosjektet *Merchants and Missionaries. Norwegian encounters with China in a transnational perspectives*, ledet av Camilla Brautaset. Dette ble utviklet i forskningsgruppen *Internasjonaliseringsprosesser i kulturelt og historisk perspektiv*, som Brautaset også leder. Prosjektet starter opp i 2010.

I tillegg innvilget forskningsrådet også en postdoktorstilling i historie til Elena Vezzadini.

Flere NFR-prosjekter er nå knyttet til AHKR: Det tverrfaglige NFR-prosjektet, *Palmyrena. City Hinterland and Caravan Trade between the Orient and Occident*, ledet av Christian Meyer, og som startet opp i 2009. Her ble Nils Anfinset ansatt i stilling som forsker, Eivind Seland som postdoktor og Torbjørn Schou som stipendiat. Prosjektet har også internasjonal deltakelse

Under Forskningsrådets program "Institusjonsforankrede strategiske prosjekter i historie" som følge av evalueringen av historiefaget i Norge i 2008, har AHKR som nevnt over fått innvilget to prosjekt *Metodiske tilnærminger til internasjonal idé- og*

kunnskapsutvikling, med Astri Andresen som prosjektleder, samt *Mangfold, fragmentering, enhet: Historieskrivning etter 1970*, med Christhard Hoffmann som prosjektleder. I samarbeid med Rokkansenteret og Senter for Middelalderstudier (CMS) er det som følge av evalueringen nå tatt initiativ til et nytt historiefaglig forum, *Bergen historisk forum*, som tar sikte på å samle miljøene til faglig refleksjon om historisk teori og metode samt historiefagets historie.

Det treårige tverrfaglige forskningsprosjektet *The Norwegian Millstone landscape*, som fikk tildeling fra Norges forskningsråd for 2009-2011, har også deltakelse fra AHKR. Norges geologiske undersøkelser (NGU) i Trondheim leder arbeidet, med flere tverrfaglige samarbeidspartnere innenfor geologi, arkeologi, historie og landskapsstudier. Fra AHKR er arkeologene Ingvild Øye sammen med stipendiat Irene Baug representert. Prosjektet har også internasjonal deltakelse.

Av tidligere NFR-tildelinger kan nevnes NRF-prosjektet *Da det personlige ble politisk. Kvinnebevegelsen på 1970-tallet*, ledet av Tone Hellesund (II-stilling ved AHKR), der det er knyttet til en stipendiat i kulturvitenskap ved AHKR, Ingrid Muftuoglu.

Av NFR-finansierte individuelle post.dok prosjek, er Sissel Roslands prosjekt i historie: *Lov og demokrati mellom tryggleik og fridom: Debattar om britisk terrorisme lovgjeving 1972-2005*, knyttet til AHKR, samt Gina Dahls prosjekt i religionsvitenskap, innvilget i 2009: *Opplysning i Norge - Religiøs toleranse formidlet til norske lesere gjennom bøker om andre verdener*. Det sistnevnte ble satt i gang i 2009.

Frode Iversens post. Doc-prosjekt i arkeologi: *Rike og provins – En komparativ analyse av kongsgårder og gods i tidlig i tidlig nordeuropeisk middelalder (ca. 500-1100)* ble avsluttet mars 2010.

2.4 EU-tildeling

Christopher Henshilwoods prosjekt *TRACSYMBOLS*, tildelt under det europeiske forskningsrådets (ERC) Advanced Grant, startet opp 2010. Det skal undersøke hvordan miljøendringer har påvirket de viktigste atferdstrekkene hos Homo sapiens og neandertalere i sørlige deler av Afrika og Europa. Prosjektet har fått rundt tjue millioner kroner, fordelt over fem år, supplert med finansiering fra Norges forskningsråd og UiB. Dette gjør det mulig utvikle et internasjonalt afrikansk-arkeologisk forskningsmiljø ved instituttet og et langtids forskningsprogram i sørlige Afrika, Europa og den nære Østen. Målet er å bygge opp et tverrfaglig forskerteam som skal kombinere arkeologi med klimafunn fra de tidligste tider. Prosjektet vil ha stor betydning for forskningsmiljøet i arkeologi ved AHKR med planer om å etablere en ny forskningsgruppe innen dette feltet.

Tidligere har Tone Hellesund fått innvilget et større EU-prosjekt, *Femcit: Gendered Citizenship in Mulicultural Europe. The Impact of Contemporary Women's Movements*. En av stipendiatene ved AHKR, Synnøve Lindtner, får finansiering gjennom dette prosjektet. Hellesunds erfaring fra EU-samarbeid er en viktig ressurs for å få etablert flere av denne type forskningsprosjekter ved AHKR.

2.5 Annen finansiering

Flere forskere/forskningsgrupper har mottatt nordiske forskningsmidler. Astri Andresen og forskningsgruppen *Helse, velferd og vitenskapshistorie* har mottatt nettverksmidler fra Nordforsk og Knut A. Jacobsen prosjektmidler fra Nordcorp (NOS-HS). Jacobsen er partner i prosjektet *Sikh Identity Formation: Generational Transfer of Traditions in the Nordic Countries* som skal se på hvordan verdier og tradisjoner overføres fra 1.generasjons innvandrere til 2.generasjons innvandrere blant sikher i Norden. Andre forskere har mottatt støtte til frikjøp for å utføre oppdragsfinansiert forskning.

UiB koordinerer arbeidet med Norges fiskeri- og kysthistorie, et forskningsprosjekt i samarbeid med høyskolene i Volda og Bodø og Universitetet i Tromsø. Prosjektet blir ledet av Nils Kalle ved AHKR. Målet er å gi en velfundert fremstilling av fiskerinæringens betydning i norsk historie som skal ferdigstilles 2014. En representant fra AHKR er nå medlem av styringsgruppen.

2.6 Bidrags- og oppdragsfinansiering totalt

Det er vanskelig å gi en fulldekkende oversikt over den totale eksterne forskningsfinansieringen ved instituttet. Mens den i AHKR's første driftsår, 2007 og 2008, utgjorde en relativt beskjeden del av instituttets totale finansiering, økte den i 2009 til i alt 7,206 millioner (medregnet bidrag fra Meltzer- og universitetsfondene). I 2010 utgjorde den 10,300 millioner. Arbeidet i forskningsgruppene har her virket stimulerende på prosjektutvikling.

2.7 Likestilling

Kvinneandelen i vitenskapelige stillinger ved AHKR utgjør i dag 36,97%. Av disse er 12 (årsverk DBH) professorer (xx,x%), 5 førsteamanuenser (30%) . Den kvinnelige andelen av stipendiatene er 14 (46,6%). I de kommende år vil flere av de kvinnelige professorene gå av for aldersgrensen, og det er viktig å ha et blikk for dette i rekrutteringssammenheng. Det er særlig skjev kjønnsfordeling blant stipendiatene i historie.

Samlet er AHKR fornøyd med resultatoppnåelsen for forskning i perioden 2007-2010 og har høstet mange positive erfaringer når det gjelder forskningsorganisering, publisering og prosjektfinansiering. For 2011 vil en satse bevisst på å styrke tiltakene som alt er satt i gang uten vesentlig kursendring, men vil intensivere arbeidet for å oppnå enda bedre resultater - særlig når det gjelder prosjektutvikling med sikte på å få flere eksterntfinansierte forskningsprosjekter.

III. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

AHKR har som mål å bli et enda sterkere forskningsinstitutt. Strategiplanen (2009–2011) er et viktig ledd i denne bestrebelsen. Hovedmålsettingene har vært å

- Medvirke aktivt til at forskere, forskningsgrupper og fagmiljø når et høyt internasjonalt nivå

- Skaffe økte midler til forskning
- Sikre tid til forskning
- Styrke infrastrukturen for forskning
- Internasjonalisere forskningen

Forskerutdanning er i tillegg meget viktig og blir omtalt nærmere i forskerutdanningsrapporten.

Disse målsettingene faller i stor grad sammen med fakultetets mål. For AHKR er det som nevnt viktig å få tilstrekkelig administrativt apparat til å støtte opp under disse ambisjonene. Det er også viktig at det tilføres ekstra administrative ressurser knyttet til eksternfinansierte prosjekt, både i forhold til prosjektøkonomi og til generell prosjektadministrasjon. Mange av punktene som fakultetets strategiplan omhandler gjelder egentlig instituttnivået og kan bare realiseres på instituttplanet. Det er derfor viktig å avveie og klargjøre hva som er fakultetets ansvar og oppgaver i forhold til instituttnivået.

AHKR har tradisjonelt hatt et godt samarbeid med UiBs randsoner, som Rokkan-seneteret og UliB global, samt sentre, som Senter for Midtøsten og islamske studier (SMI), Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKOK) og CMS og i tillegg også Bergen Museum og Bymuseet i Bergen/Bryggens Museum. Dette vil AHKR også satse på i det videre, men ser også behov for å se nærmere på samarbeidet i lys av tverrfagligheten som er oppnådd innen eget institutt, særlig fordi de til dels overlapper faglig og kan bidra til å fragmentere fagmiljøene ved eget institutt. Når det gjelder faglig samarbeid med Rokkan-senteret, er det som nevnt over alt satt i gang tiltak for å styrke samarbeidet gjennom Bergen historisk forum. Med hensyn til SMI har forholdene endret seg etter at hovedtyngden av den faglige virksomheten nå er knyttet til instituttet og forskningsgruppen Midtøsten og Afrika. Også når det gjelder arkeologifaget, som tidligere organiserte noen av sine forskningsprosjekter gjennom tidligere Uni global, vil nå ha utspring i instituttmiljøet. Når det gjelder forholdet til museumssektoren er det nå gjort forsøk på å innlede til nærmere samarbeid. Som et første skritt til fornyet samarbeid ble det i 2010 gjort avtale om felles redaksjon for utgivelsen av bokserien *UBAS, Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter*. Når det gjelder CMS, som nå er inne i sin andre og avsluttende periode, ser AHKR fram til at fagmiljøet innen middelalder igjen blir integrert i instituttet i 2012, med plan om å etablere en tverrfaglig forskningsgruppe for middelalderstudier.

AHKR vil i 2011 i enda større grad satse på og styrke instituttets egne forskningsområder og utvikle prosjekt med basis i instituttets kompetanse. Det tar tid å bygge opp fagområder. Satsinger må tuftes på reelle forskningsbehov og solid forskningskompetanse for å bli vellykkede prosjekter. AHKR ønsker å drive forskning ut fra slike langsiktige perspektiver og ser det som viktig at de ulike fagmiljøene får videreutvikle og fornye seg ut fra sine egne kulturer og tradisjoner, samtidig som de utnytter potensialet i den større faglige bredden ved instituttet representerer. Alt nå ser vi at dette har virket faglig stimulerende.

AHKR vil ut fra dette fortsette arbeidet med å styrke de seks forskningsgruppene som er etablert. Planen om å splitte den forholdsvis store forskningsgruppen Midtøsten og Afrika i to for å etablere en syvende gruppe, knyttet til Afrika og også tilpasset Henshilwoods prosjekt, er ennå ikke iverksatt i påvente av at prosjektet finner sin form. Alle gruppene er basert på i faglige tyngdepunkt i miljøet og har en tilstrekkelig kritisk masse av forskere. De fleste gruppene har en samlet vitenskaplig produksjon på høyt nivå som gir gode muligheter for å skaffe ekstern finansiering. Alle har et utstrakt nasjonalt og internasjonalt samarbeid, hvor det foreligger tverrfaglig/tverrfakultært samarbeid. De seks områdene har også god tilgang på og produksjon av studenter, ph.d og post.doc. Det kan også hevdes at forskningen er nyskapende. Det som savnes er en bedre utbygd forskningsadministrativ infrastruktur.

Fire av de seks etablerte forskningsgruppene tar utgangspunkt i satsningsområder ved UiB sentralt eller ved fakultetet. Det gjelder: *Midtøsten og Afrika, Helse-, velferd og vitenskapshistorie, Sted – region – identitet* (Region- og regionalisering), *Demokrati, styring, rett og arbeidsliv*.

Med et økende fokus på internasjonalisering vil også forskningsfeltet og forskningsgruppen *Internasjonaliseringsprosesser i kulturelt og historisk perspektiv* kunne rubriseres som et fremtidig satsingsområde. Også den sjette gruppen *Antikkens historie, kultur og religioner* burde kunne utvikles til et satsingsområde ved fakultetet, ettersom antikkstudier i Bergen nå er det faglig ledende nasjonale tyngdepunkt.

AHKR vil ellers fremholde at det er viktig å bevare en viss åpenhet når det gjelder forskning, og ser det ikke som formålstjenlig at forskningen som helhet er knyttet til sentralt initierte satsingsområder. Flere av prosjektene som har nådd høyt i internasjonale evalueringer og søknadsrunder, har for eksempel ikke sprunget ut av slike satsinger, men av nyorientert forskning på grunnplanet. Det er derfor viktig å ivareta en balanse mellom etablerte langsiktige forskningsområder og nye forskningsfelt som er tuftet på forskeres egne innsatsområder og kontaktnett.

Christhard Hoffmann
Instituttleder

Ingvild Øye
Forskningskoordinator

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Senter for kvinne- og kjønnsforskning
Institutt for fremmedspråk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Senter for middelalderstudier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Senter for vitenskapsteori

Referanse

2011/1408-SOD

Dato

26.01.2011

Meldinger 2010

Fakultetets forsknings-, forskerutdanning og utdanningsmelding skal behandles i Fakultetsstyret 12.april 2011. Som en del av arbeidet med fakultetets meldinger, skal grunnenhetene utarbeide egne meldinger og dette notatet med vedlegg tar for seg maler og krav til innhold for meldingene. Fakultetet skal i sine meldinger gi en vurdering av resultatene for 2010 og vurdere sannsynligheten for å oppnå ambisjonene for 2011. I tillegg vil fakultetets meldinger vektlegge drøfting og analyser av resultater og utfordringer for fakultetet samlet.

Forskningsmeldingen

Det er foretatt få endringer i forhold til malen for 2009. Instituttvise oversikter over BOA-resultater for 2010 er lagt ved saken. Det vises for øvrig til UiBs omtale om forskningsmeldingen og mal for melding. Griegakademiet – Institutt for musikk bes rapportere inn resultater for kunstnerisk utviklingsarbeid basert på de registreringer instituttet har foretatt gjennom året og som ellers fremkommer av registreringer i CRISTIN.

Forskerutdanningsmeldingen

Hovedstrukturen er den samme som ved meldingen for 2009. Oppsummeringsrapportene i forbindelse med fremdriftsrapporteringen for 2010 skal benyttes i forskerutdanningsmeldingen. Nærmere omtale av meldingen finnes i brevet fra UiB, samt malen for meldingen, som vedlegg til dette notatet.

Utdanningsmeldingen

Mal for meldingen følger er om lag som i 2009. Oversikt over resultater for 2010 ettersendes så snart det er klargjort fra Studieadministrativ avdeling. Utdanningsmeldingene vil i

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Sonja Irene Dyrkorn
55589387

hovedsak gjelde for instituttene. De sentrene som har undervisning i første og andre syklus kan gi skrive en forenklet utdanningsmelding knyttet til de punkter som er relevante for tilbudet.

Under gis utfyllende kommentarer til noen av punktene i meldingen:

I. Generell omtale av studietilbudet	Fakultetets utdanningsmelding vil gi en vurdering av det samlede tilbudet. Eventuelle planer om forslag til endring i programporteføljen ved grunnenhetene må omtales i de instituttvise meldingene. Forslag til allokering av studieplasser skal videre omtales av instituttene og en samlet vurdering omtales i forbindelse med fakultetets melding.
II. Kvalitativ omtale av vedlagt studie- og studentstatisikk	Det vises til kommentarer i UiBs mal. Tallmateriale vil bli oversendt fakultetet etter DBH-rapporteringen er gjennomført 15.februar. Vil bli videresendt til instituttene snarest mulig.
III. Generell kvalitativ presentasjon av resultater, planer, utfordringer og prioriteringer	<p>a) Instituttene bes om å gi tilbakemeldinger på status i arbeidet med utarbeidelse av læringsutbyttebeskrivelser i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket.</p> <p>b) Fakultetet ber om at instituttene gir konkrete vurderinger i forhold til punktet "læringsmiljøet; fysiske rammevilkår, akademisk og/ eller sosial integrering, studentmedvirkning. Har det vært gjennomført, eller planlegges det gjennomført tiltak for bedret faglig/sosial integrasjon? Spesielle utfordringer i undervisningslokaler og – utstyr" i UiBs mal.</p> <p>c) Hvilke tiltak har vært gjennomført eller er planlagt gjennomført for en tettere kobling mellom utdanning og forskning.</p> <p>d) Beskrivelse av hovedfunn i gjennomførte evalueringer (program- og/eller emneevalueringer) og hvilke tiltak som er blitt gjort i forbindelse med oppfølging av evalueringene.</p> <p>e) Ferdigstilte og pågående PEK-prosjekter skal omtales spesielt.</p> <p>f) Erfaringer med kvoteordningen og andre programmer som NOMA og NUFU skal omtales i instituttens meldinger.</p>

Frist for Forskerutdanningsmelding og Forskningsmelding settes til 1.mars 2010.

Frist for Utdanningsmelding er 10.mars 2010.

Brev fra UiB sentralt samt maler for meldingene finnes som vedlegg til denne saken. I tillegg er fakultetets foreløpige vurdering av målene i 2010 og ambisjoner for 2011 lagt ved.

Med vennlig hilsen

Gjert Kristoffersen
dekan

Sonja Irene Dyrkorn
assisterende fakultetsdirektør

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det medisinsk- odontologiske fakultet
Bergen Museum
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Det juridiske fakultet
Det psykologiske fakultet
Det humanistiske fakultet

Referanse
2011/317-TOT

Dato
20.01.2011

Opplegg for Forskningsmelding, Forskerutdanningsmelding og Utdanningsmelding 2010

Som del av arbeidet med institusjonens forskningsmelding, forskerutdanningsmelding og utdanningsmelding, skal det utarbeides egne meldinger fra fakulteter og institutter. Institusjonens meldinger skal behandles i Universitetsstyret i første halvår.

I 2010 har det pågått et arbeid med å fornye universitetets strategiske plan. I den forbindelsen bes fakultetene om særlig å kommentere hvordan strategiplanen vil bli fulgt opp på fakultetsnivå. Innspillene vil danne grunnlaget for en egen sak til Universitetsstyret om oppfølgingen av universitetet strategiske plan, jf vedtak i sak 70/10.

Malene for fakultetenes og instituttene ordinære meldinger er samordnet, slik at det sendes ut et felles brev med beskrivelse av krav til meldingene. I meldingene skal det gis en vurdering av fakultetets resultater i 2010 og sannsynligheten for å oppnå ambisjonene for 2011. Det vises også til brev til fakultetene, datert 10.01.11 der fakultetene bes om vurdering av resultater og ambisjoner. Ambisjoner og prioriteringer fra meldingene bør også inngå i fakultetenes arbeid med budsjett og planer for 2012. Meldingene skal ikke overstige 10 sider, og det bes om at det vektlegges å drøfte og analysere oppnådde resultater og utfordringer.

Forskningsmelding 2010

Universitetsstyret har vedtatt at det skal benyttes en mal for årlige forskningsmeldinger fra fakulteter og institutter (sak 50/2007). Strukturen i malen er endret noe fra 2007, basert på de erfaringene som er gjort. Endringene fra 2009 til 2010 er små. I tillegg vil det bli utarbeidet resultatrapport for 2010 til fakultetene som det framgår av vedlegget. Instituttene bes rapportere til fakultetet etter samme mal. For 2010 skal publisering og forskningsaktivitet for første gang registreres i databasen Cristin. Cristin er en videreutvikling av den tidligere ForsDok- og Frida- databasen. Informasjon finnes på følgende nettsted: www.cristin.no.

Forskerutdanningsmelding 2010

Som oppfølging av arbeidet med Handlingsplan for forskerutdanning 2008-2015, skal det utarbeides årlige forskerutdanningsmeldinger. En slik melding ble utarbeidet for første gang i 2009. Hovedstrukturen er den samme som ved forrige melding.

Dette er eit UiB-internt notat som blir godkjend elektronisk i ePhorte

Universitetsdirektørens kontor
Telefon 55 58 20 01
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Sakshandsamar
Tore Tungodden
55582068

Utdanningsmelding 2010

I Utdanningsmeldingen skal det gis en samlet vurdering av studieporteføljen, fakultetets arbeid med studiekvalitet og universitetsstyrets prioriterte områder. Forslag til intern allokering av studieplasser skal meldes inn i egen tabell. I omtalen av statistikkene bes det om kommentarer til utviklingstrekk.

Frist for fakultetene til å rapportere etter vedlagte maler er **15. april 2011**. Meldingene vil bli drøftet i Utdanningsutvalget og Forskningsutvalget før endelig behandling i universitetsstyret.

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Tore Tungodden
underdirektør

Vedlegg:
Maler for meldinger

Kopi
Studieadministrativ avdeling
Universitetsbiblioteket
Forskningsadministrativ avdeling

Mal for Forskningsmelding for 2010

Malen gjelder for rapportering fra fakulteter og institutter. Instituttene rapporterer til fakultetene, som så rapporterer til universitetsledelsen.

Forskningsmeldingen bør være på maks 10 sider. Den skal innholde følgende:

I. Tabell over kvantitative resultatindikatorer, ettersendes

II. Kvalitative vurderinger av disse samt overordnede kvalitative vurderinger basert på oppsettet nedenfor.

KVALITATIVE VURDERINGER

I. Generell omtale

Det ønskes en oppsummering av fakultetets forskningsaktivitet, med vekt på samlet vurdering av resultater og områder som skal gis særlig prioritet.

II. Kvalitativ omtale av hver resultatindikator:

For hver indikator ønskes følgende:

Vurdering av resultatoppnåelse fra året før

Status for oppfølging av inneværende års ambisjoner og prioriteringer:

- Er det spesielle utfordringer knyttet til å nå ambisjonene?
- Hvilke virkemidler er tatt i bruk for å nå ambisjonene og reduseres risiki?

Ambisjoner for 2011 og planlagte virkemidler for å nå disse ambisjonene og redusere risiki.

Større forskningssatsinger (inkludert interfakultære) som har vært vellykkede eller som planlegges, og virkemidler som har vært brukt eller planlegges for slike, bør beskrives

III. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer:

I tillegg bes det om følgende:

- Status for fakultetets strategiplan og eventuelle justeringer av strategiplanen bør omtales, sammen med nye forskningssatsinger som er igangsatt, eller som planlegges.
- Omtale av prioritert samarbeid med andre forskningsinstitusjoner og samfunns- og næringsliv.
- Kort omtale av arbeidet med å styrke forskningsledelse, organisering og strategisk planlegging.
- Omtale av tverrfaglige og flerfaglige initiativer og satsinger (pågående og planlagte).
- Omtale av tiltak som kan styrke publiseringen, særlig på nivå II
- Universitetet i Bergen arbeider for en fornuftig balanse mellom tildelinger av frie grunnforskingsmidler og midler fra tematiske satsninger kanalisert gjennom Forskningsrådet, departementene og EU-systemet. Fakultetene bes om å gi en kortfattet omtale av hvilke faglige prioriteringer og planer som er knyttet til eksternt finansiert forskning, hvilke eksterne finansieringskilder som er de viktigste og hvilke ressurser som settes inn for å styrke eksternt finansiering

Kvantitative data hentes fra sentrale databaser (DBH, Oracle, EU-prosjekter). For noen av indikatorene Kunnskapsdepartementet har bedt om data om, finnes det ennå ikke sentrale databaser (utveksling). Rapport med autoritative data oversendes fakultetene ca. 10. mars.

Mal for Forskerutdanningsmelding 2010

Forskerutdanningsmeldingen skal bygge på rapporter fra fakultetene og gi en samlende og overordnet vurdering av kvaliteten i forskerutdanningen ved institusjonen og oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger i kvalitetsarbeidet med forskerutdanningen. Fakultetenes forskerutdanningsmeldinger skal kunne fungere som en selvevaluering for fakultetene, der nødvendige planer og justeringer for 2011 presenteres med utgangspunkt i resultater som oppnås. Meldingen bør være på maks 10 sider. Den skal inneholde følgende:

1. KVALITATIVE VURDERINGER

Det ønskes en oppsummering av fakultetets arbeid med forskerutdanning, med vekt på samlet vurdering av resultater og områder som skal gis særlig prioritet.

a) Kvalitativ omtale av hver resultatindikator (tabeller for dette blir ettersendt i februar)

For hver indikator ønskes følgende:

Vurdering av resultatoppnåelse fra året før i forhold til:

- Ressursbruk knyttet til gjennomføring av doktorgradsløpet.

Status for oppfølging av inneværende års ambisjoner og prioriteringer: Er det spesielle utfordringer knyttet til å nå ambisjonene og hvilke virkemidler er tatt i bruk for å nå disse?

Ambisjoner for 2011 og planlagte virkemidler for å nå disse målene og redusere risiki.

Rapportering av kvantitative indikatorer

Tabellen under bes fylt ut med fakultetsspesifikke data. Selv om noen opplysninger allerede klare, som antallet disputaser, ettersendes samlede autoritative data fra DBH i februar:

Resultatindikator	2010	2011
	Resultat	Ambisjoner
Antall disputaser		
Antall uteksaminerte ph.d-kandidater pr. vitenskapelig årsverk		
Antall aktive ph.d-kandidater		
Nye doktorgradsavtaler*		
Tilsatte i departementsfinansierte stillinger		
Tilsatte i Forskningsråds- og andre eksternfinansierte stipendiatstillinger		
Gjennomstrømming for disputerte ph.d-kandidater		

* Viser for øvrig til egen oppfølging for kvalitetssikring av data

b) Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Fakultetet bes kommentere status for oppfølging av handlingsplan for forskerutdanning.

- Hvordan vurderes forholdet mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved fakultetet?
- Hvordan vurderes gjennomstrømmingen og gjennomføringen i forskerutdanningen og eventuelt hvilke tiltak ønsker fakultetet å prioritere i 2011 for å bedre gjennomstrømming og gjennomføring ønsker fakultetet?
- Hvordan vurderes omfanget av underkjenninger og eventuelt hvilke tiltak for å hindre frafall og underkjenninger vil fakultetet prioritere i 2011?
- Hvordan vurderes implementeringen av midtveisevaluering og eventuelt hvilke tiltak for å gjennomføre midtveisevalueringen vil fakultetet prioritere i 2011?
- Hvilke erfaringer har fakultetet med veilederopplæring og eventuelt hvilke behov for veilederopplæring vurderes som viktig å fylle for å styrke veilederens veiledningskompetanse?
- Hvordan vurderes innføringen av ph.d.- registrering og felles fremdriftsrapportering for ph.d.-kandidatene og hvilke eventuelle resultater har dette gitt i forhold til fakultetets helhetlige oppfølging av ph.d.-kandidatene?

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 17.02.2011

Sak 05/11

Forskerutdanningsmelding

Instituttet skal utarbeide forskerutdanningsmelding etter tilsendt mal, se vedleggene til sak 04/11. Utarbeidet forskerutdanningsmelding legges fram for institutttrådet.

Forslag til vedtak:

Institutttrådet vedtar den framlagte forskerutdanningsmelding.

Christhard Hoffmann

Bergen 7. februar 2011

FORSKERUTDANNINGSMELDING 2010

Vi viser til brev av 26. januar om opplegg for utarbeidelse av forskerutdanningsmelding med sikte på å gi en samlet vurdering av kvaliteten i forskerutdanningen ved institusjonen i 2010 og vurderinger knyttet til Universitetets handlingsplan for forskerutdanningen.

1. Rapportering kvantitative indikatorer

Resultatindikator	2010 Måltall	2010 Resultat	2011 Måltall
Totalt antall disputaser	10	6	10
Antall uteksaminerte ph.d-kandidater pr. vitenskapelig årsverk (prof./førsteam.)	0,23	0,065	0,23
Antall nye doktorgradsavtaler	7	10	7
Antall aktive ph.d-kandidater	50	53	50
Tilsatte i Departemantsfinansierte stillinger	20	27	26
Tilsatte i Forskningsrådsfinansiertestillinger	3	2	3
Tilsatte i andre eksterntfinansierte stipendiatstillinger	2	1	1
Gjennomstrømming på disputerte ph.d-kandidater			

2 Kvalitativ omtale av hver resultatindikator

Resultatoppnåelse 2010

Tallet på avlagte disputaser i 2010 var lavere enn forventet, til sammen 6 disputaser: 3 dr. philos og 3 PhD. Av disse var tre i historie –Torgeir Landro (CMS), Runar Jordåen og Terje Emblem – , én i kulturvitenskap, Trude Fonneland, og to i arkeologi, Helge Sørheim og Ørjan Engedal. 2 innleverte avhandlinger ble refusert.

Ressursbruk knyttet til gjennomføring av dr. gradsløpet

Det legges generelt store veiledningsressurser i den enkelte doktorgradskandidat. Ved AHKR er det vanlig med én hovedveileder, og bruken av bilveileder er mindre vanlig. Av de tre PhD- kandidatene som disputerte i 2010, gjennomførte bare en av dem på normert tid. Samlet sett, har det dermed vært normal ressursinnsats. Heller ikke i 2010 ble det brukt unormal veiledningsinnsats. Et problem er at det i noen tilfelle går uforholdsmessig lang tid fra innlevert avhandling til gjennomført disputas. Dette skjedde i ett tilfelle i 2010 (11 mndr.), men skyldtes da ekstraordinære forhold knyttet til komitearbeidet.

Med 53 kandidater inne på programmet er AHKR det klart største instituttet ved Det humanistiske fakultet når det gjelder forskerutdanning. I dette tallet er også 1 stipendiat ved Bergen Museum og 1 stipendiat ved SKOK, siden de faglig sorterer under AHKR. Videre er 15 eksterne kandidater, knyttet til institusjoner utenfor UiB, regnet med. Fem av stipendiatene ved CMS sorterer også faglig under AHKR, men er ikke regnet med for 2010, siden de med den nye sentrale rapporteringsmåten ikke har inngått i rapporteringen til instituttet.

I 2010 ble det ansatt 6 nye stipendiater: tre etter åpen utlysning (arkeologi, historie og religionsvitenskap), 1 kvotestudent (arkeologi) og to øremerkede stipend (tidlig moderne historie og historie fagdidaktikk). I tillegg ble det tatt opp to eksterne kandidater, henholdsvis historie og kulturvitenskap. For sju av de interne kandidatene som fortsatt er registrert på PhD-programmet, er stipendtiden utløpt. Av de 15 eksterne kandidatene som er registrert på programmet, har to – begge i religionsvitenskap – levert inn sine avhandlinger i 2010 og er under bedømming. Av de eksterne er nå fire på overtid.

Når det gjelder fagfordelingen på hele gruppen samlet, er 22 knyttet til historie (herav sju eksterne), 11 til kulturvitenskap (hvorav seks eksterne), 11 til arkeologi (ingen eksterne) og ni til religionsvitenskap (hvorav to eksterne, men hvor en leverte i 2010). Når det gjelder kjønnsfordeling er det 32 (60%) menn og 21 (40%) kvinner, men med forskjeller innad i fagene, hvor kvinneandelen er lavest i historie med 27%. Av de 30 interne stipendiater som fortsatt har finansiering, er det 12 stipendiater i historie, fem i religionsvitenskap, tre i kulturvitenskap og ti i arkeologi.

Stipendiatene er i all hovedsak finansiert av fakultetet som universitetsstipend, men også gjennom program og prosjekt med annen finansiering, som Norges forskningsråd. Det er et problem at så mange ikke slutfører innen stipendperioden.

Til sammen 30 av instituttets fast ansatte fungerer som hovedveiledere, mens 10 kandidater også har biveiledere, de fleste interne. En av II-stillingene ble i 2010 også brukt som biveileder. Eksterne veiledere og biveiledere forekommer bare unntaksvis. Antall stipendiater per veileder varierer fra en til fire. Det er likevel forholdsvis sjelden med flere enn tre stipendiater per veileder. Å regne gjennomsnittstall i forhold til ansatte gir ut fra denne variasjonen et skjevt bilde av de reelle forhold.

Stipendiatene er også trukket aktivt inn i forskningsgruppene. Så godt som alle stipendiater har tilknytning til forskningsgrupper, mens de eksterne kandidatene faller utenfor. Stipendiatene gir gode tilbakemeldinger på å bli innlemmet i større fagmiljøer.

Det viser seg å være sammenfall mellom tett oppfølging og gjennomføringsgrad. Eksterne kandidater har generelt svakere gjennomføring enn stipendiater som er integrert i fagmiljøene. Dette skyldes også at de eksterne kandidatene ofte ikke har tilstrekkelig tid til å arbeide med prosjektet, i mange tilfelle på grunn av arbeid ved høyskoler, museer eller andre institusjoner. Stipendiater på overtid får også ofte et problem i slutfasen, noe som kan forlenge innleveringen betydelig.

Instituttet har derfor satt fokus på problemer knyttet til forskerutdanning i handlingsplanen til AHKR's forskningsstrategi i inneværende periode med sikte på å styrke forskerutdanningen. Stipendiatene følges nå tettere opp og det blir gjennomført medarbeidersamtaler for å fange opp eventuelle problemer og følge opp fremdriften. Det er også satt større fokus på veiledningen. I 2009 ble det opprettet et eget møtepunkt – *Veilederforum* – for alle veilederne knyttet til forskerutdanningen ved instituttet, for å utveksle erfaringer og diskutere hvordan denne type veiledning kan videreutvikles. Erfaringene så langt er positive og viser et behov for å kunne drøfte slike spørsmål på en åpen måte.

Måltall for 2011

AHKR utarbeider årlige oversikter over kandidatenes progresjon, og forskningskoordinator har også i 2010 gjennomført medarbeidersamtaler med alle stipendiatene, et arbeid som følges videre opp i 2011. Instituttet har således god oversikt over hvem som vil slutføre i løpet av året. Siden måltallene referer til avlagte disputaser, er instituttet avhengig av at innleveringene skjer senest i løpet av vårsemesteret for å få til disputas samme år. Flere av kandidatene som etter prognosene skal levere i vår, men som først leverer til høsten vil derfor ikke disputere for i 2012. Måltallet for 2011 er satt til 10. Det er tett dialog med veiledere for å følge progresjonen.

3 Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Oppfølging av handlingsplan for forskerutdanning.

AHKR har tidligere i sin kommentar til universitetets handlingsplan understreket behovet for å vurdere forskerutdanningen ut fra faglige premisser og ikke ut fra mer generelle betraktninger knyttet til et mer kollektivt veilederansvar i forskningsgrupper. AHKR deler synspunktene om at gjennomstrømmingen må bedres og gjennomsnittsalderen reduseres. Virkemidlene trenger imidlertid ikke være de samme i humaniora som for eksempel i medisin, der prosjektene ofte er tettere integrert i forskningsprosjekter. I humaniora er stipendiatrekrutteringen langt bedre enn innen realfagene, og individuelle prosjekt har ofte høyere kvalitet enn de som er oppnådd gjennom prosjektsøknader der konkurransen er mindre. AHKR ønsker fortsatt å satse på de mest lovende rekruttene, samtidig som en søker å få fram flere rekrutter gjennom større forskningsprosjekt. I begge tilfelle kreves det fokus på progresjon og oppfølging med et tydelig forankret ansvarsforhold.

I AHKR's forskningsstrategi legges det generell vekt på styrke forskerutdanningen

- øke antall stipendiater og postdok-stillinger i AHKR-fagene
- ha et forskerutdanningsperspektiv på mastergradsutdanningen
- bedre gjennomføringstiden for stipendiater og redusere frafall gjennom bedre oppfølging
- integrere stipendiatene i forskningsmiljøene ved instituttet, bl.a. gjennom forskningsgrupper
- inkludere stipendiater inn i internasjonale nettverk og miljøer
- vektlegge stipendiatenes rolle som forskningsressurs
- videreutvikle innholdet i forskerutdanningen knyttet til Forskerskolen, bl.a. veilede stipendiatene om publiseringsstrategi
- etablere et veilederforum ved AHKR – et årlig seminar med informasjon- og erfaringsutveksling
- skape likeverdige forhold for stipendiatene
- beskytte forskningstiden til stipendiatene, bl.a. gjennom mer realistiske normtall knyttet til undervisning
- tilstrebe at alle stipendiater blir samlokalisert med de relevante forskingsmiljøene ved instituttet
- finne rutiner for bedre oppfølging og tilrettelegging for stipendiater etter omsorgspermisjon

Utfordringer med hensyn til vitenskapsteori og etikk

Ved AHKR er det opprettet en fagetisk komité som også vurderer spørsmål knyttet til forskerutdanning, særlig forhold av fagspesifikk karakter. En stipendiat er også representert i komiteen. Christian Bull ble i 2010 erstattet av Håkon Tandberg.

Når det gjelder vitenskapsteori får instituttet nå fått gode tilbakemeldinger og at denne delen nå er bedre tilrettelagt i forhold til humaniora.

AHKR vil satse ytterligere på å integrere stipendiatene i forskningsgruppene og styrke arbeidet i disse.

Tiltak for å bedre gjennomstrømming og gjennomføring i 2011

Tiltak for å bedre gjennomstrømming må settes inn på et tidlig stadium i forskerutdanningen. Tiltak som alt er satt i gang vil forhåpentlig få effekt i 2011 og senere. Ved AHKR vil en særlig satse på integrasjon, informasjon og kontaktskapende tiltak. Det er bl.a. etablert en egen stipendiatside på eksternwebben og som nevnt et eget veilederforum for vitenskapelig ansatte som veileder kandidater under forskerutdanning. Stipendiattreff er et nytt tiltak i 2010, et sosialt møtepunkt for hele stipendiatgruppen, samt velkomstlunsj med basisinformasjon om den nye stipendiattilværelsen for nytilsatte stipendiater.

Forskerskole som virkemiddel i forskerutdanningen

Stipendiatene og kandidatene ved AHKR forholder seg til fire fagområder, arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, med vekslende tilbud når det gjelder nasjonale og internasjonale forskerskoler. Forskerskolen, *Kultur og samfunn* i regi av fakultet, retter seg særlig mot stipendiater ved AHKR, i tillegg til filosofi og kulturfagene knyttet til språkfagene. Fra høsten 2010 har Einar Thomassen overtatt vervet som forskerskoleleder etter at Nils Gilje frasa seg denne oppgaven. Vårsemesteret 2010 fungerte Arild Utåker ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier som leder.

Det er ennå for tidlig å trekke noen konklusjoner om betydningen av forskerskolen. I 2010 var tilbudene færre enn i 2009 på grunn av lederskiftet. AHKR ser positivt på at det er kommet et slikt tilbud og at det er et tett forhold til instituttet gjennom forskningskoordinator og forskningsgrupeledere i styringsgruppen. Samtidig melder stipendiater at det er behov for mer fagspesifikke tilbud og at de fagovergripende kursene kan bli noe generelle. Mange søker også fagspesifikke kurs ved eksterne mer fagspesifikke forskerskoler eller andre fora der de kan legge fram arbeider under utvikling. Dette skjer også i forskningsgruppene ved AHKR.

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 17.02.2011

Sak 06/11

Breddekrav i bachelorgraden - høringsuttalelse

Utdanningsutvalget vurderer innføring av et breddekrav i bachelorgraden, og anbefaler et breddekrav på 30 studiepoeng. Fagmøtene og UUI har drøftet saken, og i vedlagte høringssvar går AHKR imot en slik omlegging fordi den vil komplisere studieløpene og innskrenke studentenes utvekslingsmuligheter og myndighet over de frie studiepoengene i graden.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet slutter seg til høringsuttalelsen fra UUI.

Christhard Hoffmann

Breddekrav i bachelorutdanningen ved UiB

Høringssvar fra AHKR

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap har drøftet saken om eventuell omlegging til breddekrav i bachelorgraden, med utgangspunkt i Utdanningsutvalgets diskusjoner og vedtak i UU-sak 53/10.

Instituttets vurdering av saken slik den presenteres i saksforelegget er at et definert krav om bredde i studentenes grader vil innskrenke den fleksibiliteten som vår gradsstruktur åpner for og som vi anser som svært verdifull. Den humanistiske fagkretsen favner vidt og egner seg dårlig for klare bestemmelser om hvilke fag som bør og ikke bør kombineres i en grad. Som UU også poengterer i saksdokumentet, ville det måtte settes faste kriterier for et slikt breddekrav dersom det skulle innføres: Hvilket omfang skulle det ha? Hvilke føringer skulle man legge på faget i breddekravet og dets forhold til spesialiseringsfaget, og på hvilket grunnlag skulle dette kunne bestemmes felles for alle våre vidt forskjellige fag? Humanistiske studier omhandler tema som kan studeres innen flere ulike fag og retninger, og et breddekrav ville slik være svært vanskelig å definere på en fornuftig måte. Bruken av begrepet *støttefag* er også problematisk her. Hvis man med bredde mener ”et annet fag enn spesialiseringsfaget”, handler det da om et fag som skal vurderes som ulikt spesialiseringsfaget men likevel støttende? Og hva betyr det å støtte? Hvem definerer hva som er bredde og hva som er støtte? Dette vil jo kunne variere fra student til student avhengig av videre planer og karriereønsker.

Et breddekrav på 30 studiepoeng og 30 frie vil ifølge UUs anbefaling være praktisk gjennomførbart samtidig som det ivaretar studentens mulighet for utveksling. Vi ser imidlertid også problematiske sider ved denne anbefalingen. For å kunne innføre et krav om 30 stp innen et støttefag/annet fag enn spesialiseringsfaget, må man kunne tilby emner i et fag på til sammen 30 studiepoeng som kan defineres som en fornuftig helhet. UU deler denne oppfatningen i sin anbefaling: ”For at breddekravet skal få best mulig effekt i forhold til å tydeliggjøre og styrke bachelorgradens innhold, bør kravet trolig struktureres som selvstendige enheter, slik det gjøres med emnegruppene ved UiO”. For mange fag er dette vanskelig – 30 studiepoeng er ikke mye. Det ville uansett kunne kreve store omlegginger av dagens tilbud.

Utvekslingsmulighetene vil også reduseres med denne ordningen slik vi ser det, og i lys av AHKR's arbeid med å forbedre våre utvekslingsavtalers faglige forankring slik at studentene kan fordype seg ytterligere i spesialiseringsfaget ved andre universitet, ser vi dette som særlig lite fordelaktig.

Ikke minst vil vi understreke at vi finner det uheldig å skulle innskrenke studentenes myndighet over sammensetningen av de frie studiepoengene i egen grad. Å innføre krav til hvordan de frie studiepoengene kan legges opp mener vi er å vise mistillit til studentenes egen vurderingsevne. Vi ønsker derfor å holde fast på fleksibiliteten som vi har fått til i dagens bachelorgrader ved Det humanistiske fakultet, og – i tråd med våre fags humanistiske egenart – opprettholde studentenes frihet til selv å kombinere alle de frie studiepoengene. Bredde i en utdanning er utvilsomt et gode, men vi ser det problematisk og dessuten unødvendig å innføre krav for å sikre dette i våre grader.

11.2.2011

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Griegakademiet - Institutt for musikk
Institutt for fremmedspråk
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

Referanse

2011/196-INGHA

Dato

07.01.2011

Oversending av høringssak: breddekrav i bachelorgraden

Vi oversender med dette høringssak vedrørende breddekrav i bachelorgraden mottatt fra Seksjon for Studiekvalitet.

Fakultetet planlegger et felles høringsmøte for undervisnings- og fagkoordinatorer, studieledere og instituttledelsene i forkant av høringsfristen.

Høringsfrist: 15. februar 2011.

Ronald Worley
studiesjef

Inger Marie Hatløy
seniorkonsulent

1 Høring: breddekrav i bachelorgraden

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Inger Marie Hatløy
55582209

Det humanistiske fakultet
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
Det psykologiske fakultet
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Studentparlamentet

Referanse

2010/8893-ING

Dato

25.10.2010

Hørings sak: breddekrav i bachelorgraden

Universitetet i Bergen har hatt *Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse* som et prioritert område siden 2008. Utdanningsutvalget har det siste året behandlet og diskutert bachelorgradens struktur og profil i flere omganger, og Universitetsstyret vedtok også å ivareta fokus på dette studienivået i behandlingen av årets Utdanningsmelding 2009 (sak 10/ 39).

I Utdanningsutvalgets møte 25.08.10 ble det gitt en oppsummering av tiltak som har vært diskutert og gjennomført i forhold til bachelorgraden det siste året (sak 42/10). Den ba også utvalget si noe om hvilke tiltak man nå skulle ha fokus på i det videre arbeidet. Protokollen etter drøftingene fastslo følgende:

”Saken ble drøftet. Det var enighet om at markering av avsluttet grad er et viktig startpunkt i arbeidet med å tydeliggjøre og synliggjøre bachelorgraden. Flere pekte også på at studentaktiv forskning vil kunne bidra til faglig-sosial integrasjon, bedre trivsel og gjennomføring. Videre ble det nevnt at flere sider ved bachelorgraden bør ses på nærmere, med det for øye å løfte nivået på graden og dermed bedre forberede studentene til videre studier eller arbeid:

- definering av kompetanse og tydeliggjøring av graden som akademisk grad
- kartlegging av arbeidslivets oppfatning av graden og bevisstgjøring om studentenes kompetanse
- krav til bredde/fag II og forholdet mellom bredde og dybde (spesialisering)
- lengden på graden/eventuelt 4. år
- størrelsen på bacheloroppgaven
- plassering av førstesemesterstudier
- fysisk plassering (lesesaler/ studiemiljø) i forhold til lærer-student kontakt”

I Utdanningsutvalgets møte 29.09.10 ble dette fulgt opp med et saksforelegg (sak 53/10) som drøftet punktene over, men med særskilt fokus på breddekrav/ bruk av de frie

Dette er eit UiB-internt notat som blir godkjend elektronisk i ePhorte

Utdanningsavdelinga
Telefon 55588848
Telefaks 55583299

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Langesgate 1
Bergen

Sakshandsamar
Ingvild Greve
55 58 92 48

studiepoengene og størrelse på bacheloroppgaven. Saken refereres slik i protokollen fra møtet:

”Sak 53/10 Bachelorgradens struktur – videre oppfølging

UiBs reglement har i dag krav til oppbygging av en bachelorgrad som inkluderer min. 20 studiepoeng innføringsemner (inkl ex.phil.), 90 studiepoeng spesialisering og et selvstendig arbeid tilsvarende min. 10 studiepoeng. Det gjenstår ca. et år/60 studiepoeng i den treårige graden som ikke er regulert av reglementet. I motsetning til UiBs reglement har de øvrige breddeuniversitetene krav til nettopp bredde i bachelorgraden.

Det ble sett nærmere på de strukturelle sidene ved bachelorgraden, mer eksplisitt punktene i saksforelegget som omtaler:

- Markering av avsluttet grad som et tiltak som vil styrke status og tilhørighet til UiB
- Innføring av et eventuelt felles breddekrav på min. 30 studiepoeng i form av emnepakker
- Muligheten for å kunne ta anbefalte emnepakker i spesialisering eller som del av breddekravet gjennom utvekslingsavtaler.
- Det ble regnet som unødvendig å innføre nye krav til de tverrfaglige programmene om det gjøres en endring i krav til de disiplinære.
- Størrelse på bacheloroppgaven: muligheten for å øke minimumskravet eller å kunne tilby forskjellige varianter (lang og kort oppgave på hhv. 15 og 30 studiepoeng)

Momentene over viser at det er flere forhold som bør avklares og diskuteres hvis det skal gjøres endringer i bachelorgradens struktur. Før justeringer eventuelt kan innføres må også grads- og studiereglementet endres (tidligst vår 2011) med innføringstidspunkt et år senere (fra studieåret 2012/ 2013). Temaet må først av alt diskuteres grundigere på alle nivå og gis faglig forankring på fakultetene.

Vedtak:

Fakultetene og Studentparlamentet gis en frist til begynnelsen av mars til å drøfte en eventuell omlegging til breddekrav i bachelorgraden, samt komme med eventuelle anbefalinger om innretning og struktur.”

På bakgrunn av Utdanningsutvalgets diskusjoner og vedtak i sak 53/10 bes allmennfakultetene drøfte forslagene. Saksforeleggene til sak 42/10 og sak 53/10 er dokumentnummer 1 og 2 i denne saken.

Allmennfakultetene gis frist til **1. mars** med å komme med innspill til struktur og innretning på dagens frie studiepoeng.

Christen Soleim
avdelingsdirektør

Ingvild Greve
underdirektør

Kopi:

Universitetsdirektørens kontor
Det medisinsk-odontologiske fakultet
Det juridiske fakultet

Sak 42/10   Bachelorgraden – drøfting av videre oppfølging

Notat fra Utdanningsavdelingen

Drøftingssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Utdanningsavdelingen

Møte: 25. august 2010

Sak: Bachelorgraden – drøfting av videre oppfølging

(Arkivkode 10/8893)

Innledning

Universitet i Bergen har hatt *Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse* som ett satsningsområde siden 2008 (sak 65/07 Utdanningsmelding studieåret 2006-07) og i sak 22/08 Strategiske budsjettprioriteringar innan utdanning i 2009 står det blant annet

I saksførelegget om Utdanningsmeldinga for 2006-07 vart det vist til at studentstatistikken viser at eit betydeleg tal studentar, om lag halvparten av dei som blei tatt opp til bachelor-programma, avsluttar universitetsstudia før dei oppnår ein grad. Samtidig veit vi lite om korleis bachelorutdanningane blir vurdert i arbeids- og samfunnslivet. Arbeidet med dette satsingsområde vil starte med ei kartlegging av mobilitet og fråfall i studiet og ei analyse av ulike kandidat- og yrkesundersøkingar.

I sak 63/09 Strategiske budsjettprioriteringar – innspill til budsjettarbeidet for 2010 står det vidare

En arbeidsmarkedsundersøkelse av våre bachelorutdanningsrelevans i arbeidslivet, bedre synliggjøring av studieløpene på lavere nivå og en intern prosess med drøfting av denne gradens profil, struktur og innhold og eventuelle tiltak for å følge opp disse diskusjonene, vil være viktige og nødvendige virkemidler for å følge opp dette satsingsområdet.

Bakgrunn

På bakgrunn av dette gjennomførte UiB en trivsels- og gjennomføringsundersøkelse våren 2009 og resultatene ble presentert for Utdanningsutvalget november 2009 (Sak 77/09). Rapporten "Studentenes opplevelse av trivsel og kvalitet i studiene" ble offentliggjort desember 2009. Videre gjennomføres det en omfattende arbeidsmarkedsundersøkelse, Kompetanse 2020, høsten 2010 og en resultatrapport er ventet i desember 2010.

På bakgrunn av at studentutvalgene ved fakultetene HF, SV og Psykologi mente at bachelortittelen "Bachelor i kultur- og samfunnsvitenskap" ikke gjenspeilte tilstrekkelig det studieprogrammet studenten ble tatt opp til, ble det våren 2009 nedsatt et utvalg for å se på bachelortittelen. Som et resultat av dette vedtok Utdanningsutvalget i august 2009 at de fakultet som ønsker det kan innføre fagspesifikke bachelortitler (Sak 46/09 Fagspesifikk bachelortittel – forslag til endring):

Utdanningsutvalget tilrår at Universitetet i Bergen for fremtiden benytter seg av studieprogramspesifikke eller fakultetspesifikke (med eventuelle tilleggsbetegnelser) bachelortitler for sine laveregradsstudier. Utvalget ber

Utdanningsavdelingen forberede de reglementstekniske endringer som skal til slik at styret kan sluttbehandle saken i sitt møte i september.

Utdanningsutvalget har også tidligere diskutert bachelorutdanningens profil (Sak 67/09 Bachelorgradens profil, struktur og innhold) hvor flere momenter til diskusjon ble lagt frem:

- *Frafall*
- *Struktur*
- *Synliggjøring og relevans*
- *Tverrfaglige og tverrfakultære bachelorprogram*
- *Vitnemål*

I forbindelse med Utdanningsutvalgets behandling av Utdanningsmelding 2009 (Sak 27/10 Utdanningsmelding 2009), ble lavere grad framsatt som et område som bør følges opp og i saksnotatet står det videre:

Det har dei seinare åra blitt oppretta eit stort tal disiplinære årsstudie. Desse opplever dels større søknad enn ordinære bachelorprogram, men gjennomførings- og fråfallsstatistikken syner at faga oppnår svakare resultat enn andre, både ut frå overordna normer om 60 studiepoeng avlagt i løpet av eit år, og ut frå kvar enkelt student sine utdanningsplanar. Ein større andel studentar avbryt studiet enn i andre studieløp. Det bør undersøkast om utdanningstilbodet har dei ønska verknadane i forhold til rekruttering, skjerming av studieplassar på bachelorgraden kvalifisering til lærarkompetanse o.a. I samband med arbeidet med revisjon av studieplanar i forhold til kvalifikasjonsrammeverket, bør fagmiljøa engasjerast i ein generell vurdering av bachelorgradens profil, struktur og innhald, og avveingane mellom årsstudia og gradsstudia.

Momenter til drøfting og videre oppfølging

Utfordringen når det gjelder bachelorgraden er å øke studiegjennomføringen og samtidig være trygg på at graden har arbeidslivs- og samfunnsrelevans. Dette bør følges opp på alle nivå i organisasjonen – programstyrene, fakultetene og sentralt. Det er mange aspekter og vinklinger som kan ha en effekt på gjennomføring og trivsel og noen av disse blir presentert her som momenter til drøfting:

- *Faglig tilhørighet og sosial trivsel:* Et av funnene i rapporten ”Studentenes opplevelse av trivsel og kvalitet i studiene” er at faglig tilhørighet og sosial trivsel ved studieprogrammet/stedet er en viktig faktor for om studenter fullfører sine studier. Spesielt viktig er det at studentene blir godt mottatt og ivaretatt det første året.
- *Studentaktiv forskning:* Studentaktiv forskning har også vært et fokusområde for Utdanningsutvalget (Studiekvalitetsseminaret høsten 2009 og Sak 16/10 Oppfølging av ”Studentaktiv forskning”) og en videre satsning på å involvere bachelorstudenter i forskningen kan være et viktig tiltak for å øke faglig tilhørighet og sosial trivsel. Det finnes flere gode eksempler på fagmiljø ved UiB som aktivt involverer studentene, blant annet Nanoteknologi som fikk Ugleprisen i 2009.

- *Veiledning og oppfølging underveis:* Et annet viktig verktøy for å øke studiegjennomføring er faglig veiledning og oppfølging ved valg av studier og underveis i studietiden. Med god faglig veiledning og oppfølging kan studentene bli tryggere på sine valg og gjennomføre studiene med best mulig læringsutbytte.
- *Bachelorgradens struktur og innhold:* I forbindelse med innføringen av kvalifikasjonsrammeverket og arbeid med dimensjonering kan det også være naturlig å se på bachelorgradens struktur og innhold. Spørsmål omkring bruken av de "frie" studiepoengene, forholdet til årsstudier, omlegging til disiplinbaserte studieprogram og erfaringene med tverrfaglige tematiske bachelorgrader kan være aktuelle å følge opp.
- *Tydeligere markere graden som en avsluttet grad:* En tydeligere markering av avslutningen av bachelorgraden vil kunne tydeliggjøre bachelorgraden som en selvstendig grad, styrke gradens profil og synliggjøre graden både ovenfor resten av universitetet og samfunnet ellers.

Saken legges med dette frem for Utdanningsutvalget til drøfting og det er ønskelig at utvalget kommenterer hvilke områder som det er mest naturlig å fokusere på i det videre arbeidet med å styrke bachelorgraden.

10.8.2010/HIKR

Sak 53/ 10   Bachelorgradens struktur – videre oppfølging

Notat fra Utdanningsavdelingen

Drøftingssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Utdanningsavdelingen

Møte: 29. september 2010

Sak: Bachelorgradens struktur – videre oppfølging

(Arkivkode 10/8893)

Innledning

I forrige møte i Utdanningsutvalget ble de siste årenes drøftinger og tiltak knyttet til bachelorgraden oppsummert i sak 42/10. Utvalget ble bedt om å ”kommentere hvilke områder som det er mest naturlig å fokusere på i det videre arbeidet med å styrke bachelorgraden”. Protokollen viser bredden i drøftingene og ga følgende punkt for videre oppfølging:

”Det var enighet om at markering av avsluttet grad er et viktig startpunkt i arbeidet med å tydeliggjøre og synliggjøre bachelorgraden. Flere pekte også på at studentaktiv forskning vil kunne bidra til faglig-sosial integrasjon, bedre trivsel og gjennomføring. Videre ble det nevnt at flere sider ved bachelorgraden bør ses på nærmere, med det for øye å løfte nivået på graden og dermed bedre forberede studentene til videre studier eller arbeid:

- definering av kompetanse og tydeliggjøring av graden som akademisk grad
- kartlegging av arbeidslivets oppfatning av graden og bevisstgjøring om studentenes kompetanse
- krav til bredde/fag II og forholdet mellom bredde og dybde (spesialisering)
- lengden på graden/eventuelt 4. år
- størrelsen på bacheloroppgaven
- plassering av førstesemesterstudier
- fysisk plassering (lesesaler/ studiemiljø) i forhold til lærer-student kontakt”

Markering av avsluttet grad og tydeliggjøring av bachelorgraden som akademisk grad vil blant annet bli fulgt opp med endrede rutiner knyttet til utstedelse av vitnemål. Fra og med 2011 vil vi følge praksis ved Universitetet i Oslo og utstede gradspapirer med en gang studieløpet er fullført.

KURS1/Kompetanse2020 kartlegger *arbeidslivets oppfatning av graden* og søker å bidra til *en bevisstgjøring om studentenes kompetanse*.

Denne saken vil se nærmere på de strukturelle sidene ved graden, mer eksplisitt punktet som omtaler innføring av et eventuelt breddekrav. *Størrelse på bacheloroppgaven og lengden på graden/eventuelt 4. år* vil også bli berørt.

Dagens krav til oppbygging av en bachelorgrad

UiBs reglement har i dag følgende krav til oppbygging av en bachelorgrad:

- Innføringsemner inkl ex.phil., min. 20 studiepoeng
- 90 studiepoeng spesialisering

- Selvstendig arbeid tilsvarende min. 10 studiepoeng

Av dette gjenstår ca. et år/60 studiepoeng i den treårige graden som ikke er regulert av reglementet.

Av allmennfakultetene har SV, MN og Psyk et førstesemester med ex.phil. og et innføringsemne/ ex.fac., samt et tredje emne relevant for studieprogrammet. HF har 20 studiepoeng ex.fac. i tillegg til ex.phil.

Kravet om et selvstendig arbeid er videre nedfelt i krav om en *bacheloroppgave* innenfor spesialiseringen på de fleste studieprogram på de samme fakultetene.

Når det gjelder de resterende frie studiepoengene, har det spesielt ved HF- og SV-fakultetene vært opp til studentene å velge sine resterende emner i graden. Tverrfaglige og tverrfakultære studieprogram har vanligvis en studieplan som angir obligatoriske krav til alle eller deler av studiepoengene.

Da fagspesifikke titler ble innført i 2009 ble det også diskutert om det ikke var tid for å diskutere innholdet i graden. Dette ble gjentatt av HF-fakultetet i forrige møte i Utdanningsutvalget.

Breddekrav

I motsetning til UiBs reglement har de øvrige breddeuniversitetene krav til nettopp bredde i bachelorgraden. Ved UiO bygges de fleste program opp etter en 80+40+40-modell, ved NTNU har de fleste program krav om 82,5+82,5 studiepoeng.

I Dannelsesutvalgets innstilling ble bredde tematisert og løftet frem som viktig, spesielt etter at cand.mag'en ble erstattet med en grad som er et år kortere. Bredde var et tydelig krav i cand.mag'en (3 fag) og ble altså videreført ved våre søsterinstitusjoner.

Både studenter, studieveiledere og fagmiljøene har i ulike sammenhenger sett flere utfordringer ved vår åpne struktur:

- Det er en tendens i noen studentmiljø til å fylle graden med det som finnes av valgemner i spesialiseringsfaget
- Studenter bruker også det frie året på å shoppe mange små emner fra flere fag
- Studenter opplever usikkerhet knyttet til hvordan de skal sette sammen siste året og hvilke emner som er bra å kombinere med spesialiseringsfaget
- Det har vært spekulert i om det åpne året kan medvirke til lekkasje fra programmene til andre studietilbud både internt ved UiB og til andre institusjoner
- Innføring av læringsutbyttebeskrivelse på programnivå viser seg vanskelig når det er opp til studenten å fylle 1/3 av studieforløpet med innhold; beskrivelsen tar i realiteten kun høyde for spesialiseringsfaget

En eventuell innføring av breddekrav i bachelorgraden ved UiB vil neppe være en stor omlegging for studentene. Inntrykket er at de fleste studerer minimum 30 studiepoeng av et annet fag i tillegg til spesialiseringen i dag. Fordelen for studentene vil likevel være et tydeligere signal fra institusjonen om viktigheten av et godt støttefag til det valgte spesialiseringsfaget, det er ikke bare spesialiseringsfaget som er viktig. Flere fagmiljø

anbefaler for eksempel studentene å ta bacheloroppgaven sent i studieløpet slik at perspektiver fra andre fag kan informere studentens valgte problemstilling.

UiOs emnegruppe-modell

Som nevnt over har UiO krav om et 40 studiepoengs støttefag, dette kalles ”40-grupper” og ”emnegrupper”. I noen tilfeller stilles det krav til 40+40 i to fag, andre ganger er de siste 40 helt valgfrie. Fordelen med emnegruppe-modellen er at instituttmiljøene setter sammen anbefalte emnesammensetninger innen de 40 studiepoengene, det er ikke bare et krav om ’opp til 40 studiepoeng’ i et fag. Dette gir emnegruppene en egen identitet med innholds- og læringsutbyttebeskrivelser, emnegruppen i Idéhistorie

<http://www.uio.no/studier/emnegrupper/hf/40IDE1/index.xml> er et godt eksempel. For fagmiljøene betyr også dette at man kan sørge for at studentene tar emner i fornuftige kombinasjoner og rekkefølge. For studenten blir valgmulighetene i universitetets emneportefølje presentert på et mer overordnet nivå enn det den enkelte emnebeskrivelse kan gi. Samtidig må det nevnes at også emnegrupper ved UiO kan være temmelig løst strukturert, slik at studentene eksempelvis får en liste med emner å velge blant.

For allmennfakultetene ved UiB vil en eventuell omlegging til breddekrav medføre en del valg:

1. Hvor stort skal studiepoengomfanget være for støttefaget?
2. Skal man ha krav til to, ikke ett støttefag?
3. Skal grads- og studiereglementet angi en felles standard for alle studieprogram, eller antyde min/ maksimumskrav?
4. Skal et breddekrav ha konsekvenser for oppbygging av dagens tverrfaglige studietilbud?

Felles standard eller minimums- maksimumskrav

Erfaring viser at det er ulikhet mellom (allmenn)fakultetene der vil det oppstå misforståelser og usikkerhet blant både studenter og i studieveiledningstjenesten som skal rådføre dem. Fakultetenes ulike krav til førstesemesterstudiet er et eksempel på dette. Det viser også hvordan et minimumskrav i reglementet har gitt ulik fortolkning og operasjonalisering ved fakultetene. Samtidig er det et uttrykk for hvordan det har vokset frem ulike tradisjoner ved de forskjellige fakultetene i tiden etter innføring av kvalitetsreformen som kan være vanskelig å snu, og u hensiktsmessig å endre på. Der det er mulig bør man likevel jobbe for en ens struktur, som dagens krav om 90 studiepoeng spesialisering, som er likt for alle.

Størrelse på breddekrav(ene)

En potensiell utfordring i endring av bachelorgradens struktur er fakultetenes ulike studiepoengsnormering. MN-fakultetet har gjennomgående emner på 10 studiepoeng, HF 15 og SV har begge deler. Dette kan være et argument for et minimumskrav til bredde (som min. 40 studiepoeng) heller enn et absolutt studiepoengskrav. Legger man seg på et absolutt krav til 30 poeng er problemet unngått, men breddekravet vil da være lavere enn det som forventes av UiOs studenter, hvis den sammenligningen er viktig. Dette er også en aktuell problemstilling med tanke på om man vil ha to breddefag (eks. 30+30) eller ett. Et argument for å kun stille krav til ett støttefag er at det da åpner opp mulighet for andre typer emner/ studieaktivitet i graden som er utenfor normen for øvrig, som praksisemner eller lignende. For Universitetet i Bergen er likevel det å verne om studentenes utvekslingsopphold viktig i denne sammenheng. Legger man seg på en linje med krav til 30 studiepoeng i et annet fag i tillegg

til spesialiseringen, vil de 60 frie studiepoengene bli redusert til 30 frie studiepoeng, men muligheten for utveksling blir ivaretatt.

Hva med dagens tverrfaglige program?

Det burde ikke være nødvendig å innføre nye krav til de tverrfaglige programmene om det gjøres en endring i krav på de disiplinære. I disse programmene er flere av problemstillingene nevnt over adressert; studieløpet er eksempelvis tydelig for studentene. Det må være rom for å sette sammen emnepakker innen samme tema uten å være bundet av faglig fordypningskrav utover spesialiseringen.

Utvidet bacheloroppgave og innføring av et fjerde år i graden

I forrige UU-møte ble det også foreslått å innføre en utvidet bacheloroppgave. I dagens reglement er det ingenting som stenger for at et institutt kan innføre et slikt krav, da reglementet kun angir et minimumskrav på 10 poeng.

Spørsmålet om et fjerde år i bachelorgraden er mer komplekst. Dette er en struktur som per i dag ikke har støtte nasjonalt. En slik omlegging vil derfor kreve et nasjonalt engasjement og må føres av fagmiljø som har spesifikke faglige behov som sannsynliggjør en slik utvidelse.

Breddekrav - noen anbefalinger

Momentene over viser at det er flere forhold som bør avklares og diskuteres hvis det skal gjøres endringer i bachelorgradens struktur. En foreløpig anbefaling går likevel mot et breddekrav på 30 studiepoeng og 30 frie. Ulik studiepoengnormering ved fakultetene blir da ikke berørt og det vil være mulig å sette et absolutt breddekrav fremfor et minimums/ maksimumskrav. Studentene gis mulighet til å fordype seg ytterligere i støttefaget og/ eller spesialiseringen, eventuelt ta andre fag eller reise på utveksling. Det er også en løsning som følger semesterstrukturen, i motsetning til UiOs 40-grupper. For at breddekravet skal få best effekt i forhold til å tydeliggjøre og styrke bachelorgradens innhold, bør kravet trolig struktureres som selvstendige enheter, slik det gjøres med emnegruppene ved UiO.

Videre prosess

Før justeringer eventuelt kan innføres må grads- og studiereglementet endres (tidligst vår 2011) med innføringstidspunkt et år senere (fra studieåret 2012/ 2013). Temaet må først av alt diskuteres grundigere på alle nivå og gis faglig forankring på fakultetene.

Forslag til vedtak:

Fakultetene gis en frist til begynnelsen av mars til å drøfte en eventuell omlegging til breddekrav i bachelorgraden, samt komme med eventuelle anbefalinger om innretning og struktur.

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 17.02.2011

Sak 07/11

Forslag om tilsetting av stipendiater i fire år - høringsuttalelse

Grunnenhetene er bedt om å redegjøre for mulighetene for å innføre fireårig ansettelse for samtlige stipendiatstillinger, både interne og eksternt finansierte stipend. Bakgrunnen for forslaget er likebehandling av eksternt- og internfinansierte stipendiater.

AHKR er slik det går fram i vedlagte høringsuttalelse, skeptisk til forslaget og vil derfor anbefale at ordningen med å gjøre eksterntfinansierte stipendiatstillinger om til fireårige stillinger stilles i bero. Det er viktig å se dette spørsmålet i en større faglig og økonomisk sammenheng.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet slutter seg til den framlagte høringsuttalelsen.

Christhard Hoffmann

Det humanistiske fakultet
her

Deres ref. 2010/13355-SOD

Bergen 09.02.11

RE: FORSLAG OM TILSETTING AV STIPENDIATER I FIRE ÅR

Vi viser til brev fra fakultetet av 25.01. d.å. om ovennevnte sak, hvor grunnenhetene blir bedt om å redegjøre for mulighetene for å innføre fireårig ansettelse for samtlige stipendiatstillinger, både interne og eksternt finansierte stipend. Bakgrunnen for forslaget er likebehandling av eksternt- og internfinansierte stipendiater.

Den normale åremålstilsettingen for internt finansierte stipendiater er i dag fire år, hvorav 25 % pliktarbeid. Tre år er knyttet til selve forskerutdanningsdelen, men også det fjerde året bør ha relevans for forskerutdanningen, heter det i høringsbrevet, Når det nå foreslås at ordningen skal utvides til også å gjelde eksterntfinansierte stipend, åpnes det for forskningsassistanse som en ny og relevant oppgave i tillegg til undervisning, administrative og andre oppgaver som kan ha relevans for forskerutdanningen. Finansieringen av det fjerde året er tenkt gjort avhengig av hvilket arbeid som utføres. Når det primært er knyttet til undervisning er grunnbevilgningen mest aktuell. Gjelder det forskningsassistanse innenfor eksterntfinansierte prosjekt, er disse mest aktuelle, heter det videre.

AHKR stiller seg skeptisk til å utvide ordningen med fire års ansettelse generell til også å gjelde for stipendiater knyttet til eksterntfinansierte stipend. Den har flere problematiske sider, ikke bare økonomiske, men også faglige. Eksterntfinansierte prosjekt innen humaniora er ofte knyttet til bevilgninger fra Norges Forskningsråd og prosjekter som har kortere varighet enn fire år, normalt treårige prosjekt. Stipendiater og postdoktorstillinger er vanlige elementer i slike prosjekt. Det er derfor viktig at prosjektperioden og ansettelsesperiode samstemmer i størst mulig grad, for at resultatene av de enkeltes innsats i prosjektet kan synkroniseres for at prosjektet som helhet skal få størst mulig uttelling og faglig tyngde. For stor utakt her kan også være uheldig for stipendiaten selv, og innebære forskningsetiske utfordringer i forhold til bruk av stipendiatens forskningsresultater under prosjektet før arbeidene er publisert. Arbeidspliktene som ofte vil måtte fordele seg over tid, vil også kunne ta fokus bort fra avhandlingsarbeidet og svekke progresjonen. I prosjektsammenheng vil dette kunne ha særlig uheldige konsekvenser. Når målsettingen samtidig er at stipendiatene skal levere på normert tid, byr dette på utfordringer. Erfaringer så langt tyder på at stipendiater som kan arbeide sammenhengende og intensivt, lykkes bedre med dette.

Utvidete økonomiske forpliktelse for eksterne oppdragsgivere kan også svekke UiBs konkurranseevne, dersom dette blir en spesiell ordning for Bergen.

Når det gjelder å utnytte stipendiatenes fjerde år i undervisnings- og administrativ sammenheng, kan dette være problematisk særlig i fagmiljøer med mindre studenter enn ved institutt med større emneportefølje og bredt undervisningstilbud. Det er ikke alltid samsvar mellom fagmiljøenes forskningsinnsats, knyttet til større prosjekt med stipendiater med ekstern finansiering, og undervisningsbehovet.

Innen humaniora, der det er tradisjon for at stipendiatene arbeider selvstendig med sine prosjekt, er det liten tradisjon med å inngå som forskningsassistenter. I slike tilfelle må en også være spesielt varsom i forhold til forskningsetiske problemstillinger, når det gjelder forholdet stipendiat og forskningsleder, som her også kan være veileder.

I de tilfelle det fjerde året for eksterntfinansierte stipendiater skal finansieres av grunnbevilgningen, uten ekstra økonomisk tilførsel til fakultetet, vil dette i tillegg måtte redusere antallet universitetsstipendiater og ville kunne gå betydelig utover kvotene for åpne stipend. Færre universitetsstipend, som følge av tidsutvidelsen, vil være uheldig for rekruttering og kompetanseoppbygging i en tid med stort behov for kunnskapsbasert kompetanse også utenfor akademia.

AHKR vil derfor anbefale at ordningen med å gjøre eksterntfinansierte stipendiatstillinger om til fireårige stillinger stilles i bero, siden det er viktig å se dette spørsmålet i en større faglig og økonomisk sammenheng.

Christhard Hoffmann
Instituttleder

Ingvild Øye
Forskningskoordinator

Senter for middelalderstudier
Senter for vitenskapsteori
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for fremmedspråk
Griegakademiet - Institutt for musikk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Referanse

2010/13355-SOD

Dato

25.01.2011

Forslag om tilsetting av stipendiater i fire år

Vi viser til journalpost 1 i saken og forslag fra universitetsledelsen om å legge til rette for at *alle* stipendiater skal kunne tilsettes i fire år, inkludert ett års pliktarbeid.

I brevet blir fakultetet bedt om å redegjøre for sine muligheter for å innføre ordningen og for hvor raskt den kan iverksettes. Vi ber med dette om at tilbakemelding fra grunnenhetene på universitetets forslag. Frist for tilbakemelding er 18.februar.

Med vennlig hilsen

Sonja Irene Dyrkorn
assisterende fakultetsdirektør

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Sonja Irene Dyrkorn
55589387

Fakultetene

Referanse
2010/13355-KATH

Dato
21.01.2011

Tilsetting av stipendiater i fire år ved Universitetet i Bergen

Ved Universitetet i Bergen er normen at stipendiater tilsettes i fire år, hvor ett år er satt av til pliktarbeid. De fleste universitetsstipendiater tilsettes i fire år, mens eksternfinansierte stipendiater finansieres og tilsettes i tre år. Hovedformålet med stipendiatstillingen er fullført forskerutdanning og kvalifisering til faste vitenskapelige stillinger, og alle tilsettinger skal være i tråd med dette.

Universitetsledelsen ønsker at det skal legges til rette for at alle stipendiater skal tilbys tilsetting i fire år, inkludert ett pliktår, slik at det blir samme hovedregel for alle stipendiater ved UiB. Det er to viktige grunner til dette. For det første vurderes det som positivt og viktig for stipendiatenes forskerutdanningsprosess at perioden er fire år. For det andre kan det å bruke stipendiatenes pliktarbeid til oppgaver med forskning og undervisning, bidra til å redusere omfanget av kortvarige engasjementer som timelærere og forskningsassistenter.

Normal åremålstilsetting for stipendiater er etter forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat §1-3, fire år med 25% pliktarbeid. Ansettelsesperioden skal omfatte tre år med ren forskerutdanning. Etter forskriften skal fordelingen av arbeidsplikten mellom forskerutdanning og pliktarbeid fremgå av arbeidsavtalen, og plan for gjennomføring av forskerutdanningen skal så langt som mulig angi fordelingen av pliktarbeidstiden i ansettelsesperioden. Innholdet i pliktarbeidet bør fremgå av arbeidsavtalen og bør ha relevans for forskerutdanningen. Administrative plikter skal begrenses, og bør i følge forskriften normalt ikke utgjøre mer enn 10 % av den samlede arbeidstiden på årsbasis. Tilsettingsforholdes lengde må framgå av utlysningen.

Ved noen fakulteter og i enkelte fagmiljø kan det være praktiske utfordringer knyttet til en hovedregel om 4-årige tilsettinger av eksternt finansierte stipendiater, blant annet fordi det ikke er nok undervisningsoppgaver knyttet til stipendiatens fagfelt. Det understrekes at pliktarbeid ikke nødvendigvis må gjelde undervisning det kan være forskningsassistanse. Finansieringen av det fjerde året for eksternt finansierte stipendiater vil normalt være avhengig av hvilket pliktarbeid som skal utføres. Har stipendiaten undervisning som oppgave, er grunnbevilgningen mest aktuell. Er pliktarbeidet innsats som forskningsassistent innenfor aktuelle eksternt finansierte prosjekter, er disse mest aktuelle som kilde. Det er viktig at fakultetene og instituttene søker å finne løsninger innenfor rammen av lovverket.

Vi ber fakultetene om å redegjøre for sine muligheter for å innføre denne ordningen og for hvor raskt den kan iverksettes.

Sigmund Grønmo
rektor

Kari Tove Elvbakken
universitetsdirektør

Kopi: Fagforeningene

Dette er et UiB-internal notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Universitetsledelsen
Telefon 55 58 20 01/02
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplass 1
Bergen

Saksbehandler

**UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP**

Institutttrådsmøte 17.02.2011

Sak 08/11

Handlingsplan for internasjonalisering - høringsuttalelse

Utkastet til handlingsplan ser primæroppgavene i sammenheng og viser hvordan universitetets strategi knyttet til internasjonalisering kan og bør operasjonaliseres og implementeres. Planen konkretiserer og forankrer de foreslåtte tiltak for å styrke internasjonalisering av forskning og undervisning på de ulike nivåer i organisasjonen.

Målsettingene som skisseres når det gjelder internasjonalisering av forskning og undervisning, er i tråd med de tanker og den retning instituttet har i den strategiske planen for 2009 – 2011. AHKR støtter derfor handlingsplanen i vedlagte høringsuttalelse og kommer samtidig med innspill på enkelte punkt.

Forslag til vedtak:

Instituttrådet slutter seg til den framlagte høringsuttalelsen.

Christhard Hoffmann

Handlingsplan for UiBs internasjonale virksomhet 2011-2013 – høringsuttalelse fra AHKR

AHKR slutter seg til utkastet til handlingsplan som ser primæroppgavene i sammenheng og tydelig viser hvordan universitetets strategi knyttet til internasjonalisering kan og bør operasjonaliseres og implementeres.

Planen konkretiserer og forankrer de foreslåtte tiltak for å styrke internasjonalisering av forskning og undervisning på de ulike nivåer i organisasjonen. Ansvarsplasseringen bør i noen tilfeller avklarer ytterligere, særlig når det gjelder delingen mellom fakultet og institutt. Det er videre viktig med tiltak som fremmer initiativ fra fagmiljøene selv.

Målsettingene som skisseres når det gjelder internasjonalisering av forskning og undervisning, er i tråd med de tanker og den retning instituttet selv har målbåret i sin strategiske plan for 2009 – 2011. Instituttet har for eksempel fokusert på arbeidet med å bedre den faglige forankringen for utreiseavtaler og evaluering av avtaleporteføljen.

Det er som planen også peker på, svært viktig med sentralisert spisskompetanse på problemstillinger knyttet til mottak av studenter, kandidater og gjester, så vel som personell med midlertidig eller fast ansettelsesforhold. Det samme gjelder for utreisende. Samtidig er det avgjørende at det sikres tilstrekkelig administrativt støtteapparat på fakultets- og instituttnivå til å ivareta de gode rutiner som skal videreutvikles.

Av erfaring vet vi eksempelvis at etablering og drift av fellesgrader krever tilrettelegging og omfatter det tekniske og administrative rundt driften av fellesprogrammene, som rutiner for eksamen, overføring av karakterer, utsteding av vitnemål osv, og at disse sidene ved en fellesgrad må tas i betraktning allerede i etableringsfasen.

AHKR ser det ikke minst viktig at det avsettes midler, slik det legges opp til, for å kunne realisere handlingsplanen i praksis. Ansvar for Ph.D.-kandidatenes utenlandsopphold legges til instituttene, men det vil være avgjørende at finansieringen sikres sentralt.

Formalisert mentorordning og etablering av en ”språktandem” finner instituttet spesielt interessante. Det er også viktig at språkkompetansen styrkes både for innreisende og utreisende, gjerne kombinert med en innføring særlig i kulturkunnskap, men også i historie.

Instituttet støtter også styrking av profilering og informasjonsflyt noe som innebærer gode nettsider på engelsk. I denne sammenheng er det behov for sentrale beslutninger angående mal og terminologi.

Britt Kristin Holsen

Utkast til handlingsplan
for UiBs internasjonale virksomhet 2011-2013

Innledning

Universitetet i Bergens strategi forutsetter forskning og utdanning av høy internasjonal kvalitet og fagmiljøer med internasjonale perspektiver i forskning, utdanning og administrasjon. Denne handlingsplanen løfter fram tiltak som kan fremme dette. Siden UiBs fakulteter og institutter har ulike utfordringer når det gjelder internasjonal forskning og utdanning og internasjonalt samarbeid generelt, er handlingsplanen et retningsgivende dokument som må tilpasses lokale forhold.

UiB merker seg at det globale mønsteret for studentrekruttering er i stor endring og at den internasjonale konkurransen om de beste og de best betalende studentene er stor. Globalt øker antallet studenter hurtig, bl.a. på grunn av økt studietilbøyelighet i flere asiatiske land. Mange søker seg til gradsstudier i Europa og USA. Norske universitet, som tilbyr høyere utdanning uten studieavgifter, opplever en betydelig økning i antallet utenlandske søkere. Det ventes at tallet vil stige ytterligere som et resultat av innføring av studieavgifter i våre naboland for studenter utenfor EU/EØS-området. UiB må derfor være oppmerksom på globale trender, inkludert hva høyere utdanning som en internasjonal vare, betyr. I den kommende perioden må spørsmålet om hvordan denne utfordringen skal møtes av UiB spesielt og Norge generelt, komme tydelig på dagsorden. Innenfor utdanning har Bologna-prosessen og andre nasjonale og internasjonale føringer stor betydning, og der det er mulig må UiB nøye vurdere hvordan nye krav skal implementeres.

Sentrale myndigheter og Forskningsrådet legger politiske og økonomiske føringer for geografiske prioriteringer i det internasjonale utdannings- og forskningssamarbeidet. Nordisk og europeisk samarbeid står naturligvis sterkt, og i tillegg legges det vekt på å styrke forbindelsene til USA, Canada, Japan, Kina, Russland, India, Sør-Afrika og Brasil, Argentina og Chile. UiB følger de nasjonale prioriteringene i den grad det passer med forskningskompetanse og fagmiljøenes prioriteringer. Når det gjelder flere av disse områdene er det grunnlag for langt tettere samarbeid enn det som er tilfelle i dag, samtidig som miljøenes satsninger for eksempel på utviklingsforskning i noen tilfeller vil tale for å velge samarbeidspartnere i andre geografiske områder. For å fremme god og grunnleggende forskning må UiB samarbeide med andre faglig sterke miljøer og dessuten fremme samarbeid som bidrar til global kapasitets- og kompetansebygging.

I. Internasjonal forskning og utdanning som daglig praksis

Internasjonal forskning inkluderer deltagelse i store og internasjonalt finansierte forsknings- og infrastrukturprosjekter, forskningssamarbeid gjennom uformell kontakt, og internasjonal publisering. For forskningskvalitet og internasjonal synlighet er alle komponenter viktige. Samtidig kan de bidra til å utvikle et mer internasjonalt utdanningsmiljø hjemme og styrke den forskningsbaserte utdanningen. Der det er mulig, bør derfor også en utdanningskomponent integreres i internasjonalt forskningssamarbeid, og UiB må bestrebe seg på å se forskning og utdanning i sammenheng blant annet gjennom etablering av strategiske partnerskap.

- Et styrket administrativt støtteapparat skal bidra til ytterligere å profesjonalisere arbeidet med å søke om forskningsfinansiering i internasjonale prosjekter, inklusive koordineringsansvar for EU-prosjekter, ERC og infrastrukturprogrammer. Mål: å øke

deltagelsen med 30% ut fra 2010-nivå. Ansvar: forskningsadministrativ avdeling (FA), instituttene. Tidsplan: ved utgangen av perioden

- Et godt utbygd apparat for administrativ og økonomisk oppfølging er en forutsetning for drift av store internasjonale forsknings- og utdanningsprosjekter, og det er viktig at hele systemet for prosjektoppfølgning og ansvarsfordeling er tydelig. Ansvar: Økonomiavdelingen, FA og Studieadministrativ avdeling (STA) i samarbeid med fakultetene. Tidsplan: Klargjøring av oppgaver og ansvar 2011, iverksettelse 2012.
- En sentralt finansiert ordning med toerstillinger og gjesteforskere etableres for å bygge ekspertise som kan støtte opp om målet med økt deltagelse i internasjonalt forskningssamarbeid. Ansvar: Universitetsledelse, FA, fakultet. Tidsplan: Ordningen etableres innen 2012.
- Fakulteter og institutter bes avsette en større andel av sine midler til aktiviteter som fremmer internasjonalt forskningssamarbeid og publisering. Mål: økning av nivå-to publikasjoner og publikasjoner sammen med utenlandske forskere med 10% i forhold til 2010-nivå. Ansvar: Fakultetene/UB.¹ Tidsplan: i inneværende periode.
- UiB vil legge til rette for etablering og drift av fellesgrader på MA- og ph.d.-nivå innen fagfelt hvor dette kan understøtte internasjonalt forskningssamarbeid og sikre kandidatene en bedre og mer internasjonalt orientert utdanning. Mål: tildele grader sammen med viktige samarbeidspartnere. Ansvar: STA, FA og institutt.
- UiB vil etterstrebe å knytte sammen flere virkemidler i internasjonal forskning og utdanning, og for norsk deltagelse i europeiske programmer som fremmer slik kobling. UiB vil bruke kvotestipendordningen og andre sentrale ordninger slik. Mål: effektiv og målrettet strategisk utnyttelse av aktuelle nasjonale og internasjonale ordninger. Ansvar: Universitetsledelse, fakultet. Tidsplan: gjennomgående.
- Bergen Summer Research School er en viktig arena for internasjonal forskerutdanning, og det må utvikles en bærekraftig økonomisk modell for forskerskolen. Forskerskolen evalueres med det for øye i 2011. Ansvar: FA.
- Institusjonelle nettverk, medlemskap og andre avtaler evalueres. Samarbeid som fremmer både forskning og utdanning prioriteres. I den grad avtaler er lite gagnlige, fornyes de ikke. Ansvar: STA/FA/fakultet. Tidsplan: 2011 og årlig.

II. Faglig forankret, administrativt støttet og kvalitetssikret internasjonal mobilitet

En viktig forutsetning for å være et internasjonalt **synlig** forskningsuniversitet er at universitetets ansatte er synlige på viktige forskningsmessige arenaer og gjennom publisering. I tillegg dreier det seg om student- og forskermobilitet og om utveksling av studenter, lærere og administrativt ansatte slik at staben har bred internasjonal kunnskap og erfaring. Både inn- og utreisende studenter får adgang til fagtilbud som ikke finnes ved eget universitet eller å få et bedre tilbud enn hjemme. Mobilitet er derfor en viktig del av universitetets internasjonale arbeid og det krever betydelige ressurser og klare ansvarsforhold.

En viktig indikator på om UiB er et internasjonalt **synlig** forskningsuniversitet, er om studenter og forskere fra andre land søker seg hit. UiB tar mål av seg til å være et åpent og inkluderende universitet for alle studenter og ansatte og å ta godt i mot de som kommer til universitetet for kortere eller lengre tid. Fagmiljøene oppfordres til å sikre rutiner for at dette i praksis skjer. Også når det gjelder utveksling oppfordrer UiB sterkt til etablering og vedlikehold av varige internasjonale forbindelser og nettverk. Målet er at hvert

---

¹ Målet forutsetter at det etableres en oversikt over internasjonalt samforfatterskap.

fakultet/institutt skal ha en fast kjerne av samarbeidende institutter/universiteter utenlands. Det vil fremme kvaliteten i utvekslingen og minske de administrative og faglige omkostningene ved internasjonalt samarbeid.

- Det foretas en avklaring av ansvarsforholdet mellom de sentraladministrative avdelinger, fakulteter og institutt når det gjelder mottak og utreise av ansatte, studenter og gjester. Ansvar: Universitetsledelsen. Avklaringen foretas våren 2011 og iverksettes senest høsten samme år.
- UiB har som mål å sikre en bedre faglig forankring for våre utreise-avtaler. Det enkelte institutt anbefales derfor sterkt å etablere anbefalte utvekslingsløp innenfor sine studieprogrammer; helst til steder hvor en også har forskningssamarbeid. Et godt utbygd administrativt støtteapparat ved STA skal bistå fagmiljøene i dette arbeidet. Mål: Alle studieprogram inneholder anbefaling om utvekslingsinstitusjoner. Ansvarlig: instituttene, STA. Tidsplan: 2012.
- For å fremme koblingen mellom utdanning og forskning i vårt internasjonale arbeid, ønsker UiB å legge til rette for flere utreisende studenter på Erasmus-avtaler; flere innreisende på bilaterale avtaler. Vi vil aktivt bruke våre avtaler til å fremme dette og eventuelt inngå nye avtaler som kan styrke forsknings- og utdannings-samarbeid. Samtidig vil UiB vurdere å etablere studentstipend innenfor spesielle programmer for studenter fra utvalgte områder utenfor EU/EØS-området. Mål: 30% økning i studentutvekslingen i forhold til 2010-nivå i løpet av perioden. Ansvar: Institutt, fakultet, STA.
- UiB utarbeider en rekrutteringsplan for internasjonale studenter som ser forskning og utdanning i sammenheng. Ansvar: STA. Tidsplan: 2011.
- Internasjonal utveksling for administrativt og teknisk personale gir muligheter for nettverksbygging og internasjonal erfaringsutveksling, og UiB vil legge til rette for det. Den allerede etablerte Bergen Staff Mobility Week blir et fast arrangement for mottak av internasjonale gjester. Ansvar: Personal- og organisasjonsavdelingen (POA). Tidsplan: gjennomgående.
- For å fremme forskning på internasjonalt nivå, opparbeide internasjonal erfaring, etablere internasjonale kontakter og bygge nettverk, bør alle ph.d.-studenter ha et utenlandsopphold av en viss varighet i stipendperioden, alternativt en internasjonal komponent som miljøet selv definerer nærmere. Ansvar: instituttene. Tidsplan: gjennomgående.
- For å skape internasjonale ph.d.-miljøer oppfordres fagmiljøene til å utnytte nasjonale og internasjonale ordninger som gjør det mulig for internasjonale ph.d.-studenter å komme på utvekslingsopphold til UiB. Ansvar: instituttene. Tidsplan: kontinuerlig.
- UiB skal videreutvikle og tilpasse tjenester som tilbys gjennom UiBs Euraxcess-kontaktpunkt: International Staff Services (ISS). Tjenesten må ha en helhetlig tilnærming som kan inkludere forskerens familie. ISS må være godt synlig og utvides til å omfatte et velkomstsenter med direkte veiledning og assistanse for ansatte, gjesteforskere og deres familier. Ansvar: POA. Tidsplan: gjennomgående/2011-2012.
- Universitetet vil arbeide for at det etableres et servicesenter for utenlandske arbeidstagere i Bergen. Ansvar: Universitetsledelsen. Tidsplan: 2011-2012.
- En viktig del av en god mottagelse er å kunne tilby gjester boliger. Universitet vil arbeide for å øke antallet tilgjengelige gjesteboliger med 20 % i den kommende perioden. Ansvar: Universitetsledelsen, Eiendomsavdelingen (EIA).
- For å bedre integrasjonen av internasjonale studenter i fagmiljøene, etableres en mentor-ordning som skal sikre innreisende studenter et faglig kontaktpunkt. Ansvar: instituttene. Tidsplan: i løpet av 2011.

- UiB mottar i dag ca. 3000 søknader årlig om MA-gradsstudier fra utenlandske borgere. For å sikre kvaliteten i opptaket og redusere universitetenes administrative omkostninger, vil UiB i inneværende periode arbeide for at det opprettes felles nasjonalt studentopptak for utenlandske studenter. Ansvar: Universitetsledelsen.

III. Heving av språkkompetanse

Universitetet har fortsatt utfordringen med å utvikle norsk som akademisk språk samtidig som engelsk må bli tydeligere etablert som parallelt språk i forskning, undervisning og administrasjon. Internasjonalisering betyr likevel ikke at all aktivitet som ikke foregår på norsk, skal foregå på engelsk. UiB ønsker å legge til rette for ansatte og studenter som reiser til land hvor engelsk ikke er hovedspråk, får en innføring i stedets språk og for at de som kommer hit på lengre opphold skal lære seg norsk. Universitetets politikk har lenge vært at alle ansatte i løpet av en toårsperiode skal kunne gi undervisning på norsk, og det er viktig at UiB vurderer om opplæringen i norsk er tilstrekkelig omfattende for dette formål.

Universitetet har vedtatt en språkpolitikk og har innført tiltak for legge til rette for godt språk på begge norske målformer og på engelsk (se universitetsstyret sak 2007/3124). Det er svært viktig at kursene som tilbys de ansatte (akademisk engelsk og administrativ engelsk) og norsk for utenlandske ansatte og studenter utvides, at enhetene legger til rette for deltagelse i disse, og at de ansatte ser det som sitt ansvar å kunne kommunisere i et internasjonalt miljø.

- Hvert institutt gjennomgår sine fremmedspråklige studietilbud med sikte på å ha attraktive tilbud til ikke-norskspråklige studenter. De skal helst også være aktuelle for norsktalende studenter og dermed legge til rette for en god faglig integrasjonsprosess. Ansvar: instituttene. Tidsplan: 2011.
- Det er et mål å øke publisering i engelskspråklige tidsskrifter på nivå II, og internasjonal publisering generelt. Det må derfor legges til rette for en god tjeneste for språkvask og annen språkstøtte som dekker alle fagområder. Ansvar: POA. Tidsplan: gjennomgående.
- UiB har som mål at det skal utvikles sommerkurs i norsk språk for utenlandske utvekslingsstudenter. I inneværende periode (fra 2012) skal en slik ordning etableres som prøveordning. Ansvar: STA og fagmiljø ved Humanistisk fakultet.
- UiB har som mål at det utvikles språkkurs i aktuelle språk for de av våre studenter som reiser på utveksling til land hvor engelsk ikke er hovedspråk. I inneværende periode (fra 2012) satses det spesielt på tilbud i tysk språk for å bidra til at flere studenter kan velge tysktalende land som utvekslingsland. Ansvar: STA og fagmiljø ved Humanistisk fakultet.
- Etter mønster fra andre universitet, bl.a. Universitetet i Oslo, etableres en ordning med "språk-tandem" som kan fremme både norske og internasjonale studenters språkbeherskelse. Ansvar: STA. Tidsplan: 2011.

IV. Tydelig profilering og bedre informasjonsflyt

Profilering og informasjon er to forskjellige ting. Samtidig fungerer informasjon i mange tilfeller også til å profilere institusjonen. Det er viktig å ha dette aspektet in mente for eksempel i arbeidet med web-sider og ved deltagelse i internasjonale arrangementer. I denne sammenheng er det også viktig at UiB har et bevisst forhold til bruk av internasjonale rankinger i profileringsøyemed.

- For å profilere UiB eksternt, gjennomgås alt profileringsmaterieill med sikte på å at det skal gi et dekkende bilde av UiB. Det lages en plan for hvordan materialet skal brukes. Ansvar: Kommunikasjonsavdelingen (KA) i samarbeid med fagmiljø og sentrale enheter. Tidsplan: 2011.
- UiB mottar en rekke delegasjoner som ønsker informasjon om UiB. Mottaket av slike delegasjoner profesjonaliseres ved en tydelig plassering av ansvar for tilrettelegging og arrangement. Det etableres generelle rutiner for besøk. Ansvar: Universitetsledelsen. Tidsplan: 2011.
- Området ”international” på UiB sin web-sider skal til enhver tid gi god og oppdatert informasjon på engelsk og norsk om forskning, utdanning og personalpolitikk ved UiB. Ansvar: KA. Tidsplan: 2011 og gjennomgående.
- Sentrale web-sider publiseres både på norsk og engelsk, og fakultet og institutt må også ha et bevisst forhold til engelskspråklig informasjon. Det må defineres hvilke ressurser parallelle engelske og norske web-sider krever, og tas tiltak for å stille nødvendige ressurser til rådighet. Ansvar: KA, fakultet og institutt. Tidsplan: gjennomgående.
- UiB vil fortsette arbeidet med å gjøre forskningsresultater åpent tilgjengelig for alle, med de avklaringer av alle aktuelle lisens- og rettighetsspørsmål som er nødvendige i den sammenheng. Ansvar: UB.
- Samlet informasjon om viktige støtteordninger for utenlandsopphold for alle grupper av ansatte og studenter skal være enkelt elektronisk tilgjengelig. Ansvar: KA i samarbeid med STA og FA. Tidsplan: gjennomgående
- UiB vil legge til rette for bedre utnyttelse av nettverk, sentre og samarbeidsavtaler ved å profesjonalisere informasjonen om de viktigste ordningene og legge til rette for ansatte og studenter som vil benytte seg av dem. Mål: Bredere deltagelse av UiB-ansatte og studenter innenfor de viktigste nettverkene. Ansvar: FA, STA. Tidsplan: gjennomgående.